

Sverige och OS 1912

Syftet med detta exponat är att med hjälp av vykort och förklarande texter ge en bild av hur OS i Stockholm växte fram, framför allt de svenska idrottsinsatserna med andra händelser vid OS 1912 och något vad det innebar för svensk idrott de närmast följande åren.

Vykorten är till stor del hämtade från de två serier som utgavs av Granbergs Konst-industri-Aktiebolags Förlag i Stockholm. Dessa serier omfattar totalt över 450 kort varav 12334 (40+83) visas här. Ibland finns det siffror inom parentes och det är då numret i respektive Granbergsserie.

Den första Granbergsserien med lite gulaktiga kort syns på sidorna 10, 12–17 och 23. De är tryckta 1912 på ett för den tiden ovanligt kartongpapper. De är framställda i autotypi – en vanligare benämning är boktryck. De har därmed ett raster och det var en föregångare till offsettryck. Denna tryckmetod var relativt ovanlig vid denna tiden.

Den andra Granbergsserien är tillverkad på ett gråvitt på den tiden normalt tunnare papper. Vi kallar det som regel ljusstryck och i bland äkta fotografi. Vykorten är alltså riktiga fotografier kopierade på ett kraftigt fotopapper med tryckt baksida. Metoden valdes för att snabbt kunna få fram korten.

Fotografens namn framgår inte på något av korten i Granbergsserierna, men karikatyrkorten är tecknade av Torsten Schonberg

Vid övriga 89 kort har vi angivit tryckmetod samt förlag och fotograf där så är känt.

De tio mest ovanliga vykortet har omgivits med svart ram.

Den främsta källan att få fram information har varit ”Olympiska Spelen i Stockholm 1912 – Officiell redogörelse”, vilken gavs ut 1913 och är på över 1.000 sidor samt en artikel i Postryttaren 2012 av Göran Heijtz.

Exponatet är uppdelat enligt följande (sidan inom parentes):

1 Så växer OS fram 1896–1908 (1)

2 Så får Stockholm OS 1912 (4)

3 Så blir Stockholm OS-stad (6)

4 OS-kort för att ge reklam åt spelen (10)

5 OS-kortens befordran (19)

6 Mer än idrott under OS (20)

7 OS-tävlingarna (23)

8 OS i Stockholm – 24 guld och sedan... (38)

1. Så växer OS fram 1896–1908

Olympiska Spel anordnades i antikens Grekland med start år 776 före Kristus till 393 efter Kristus varefter de förbjöds.

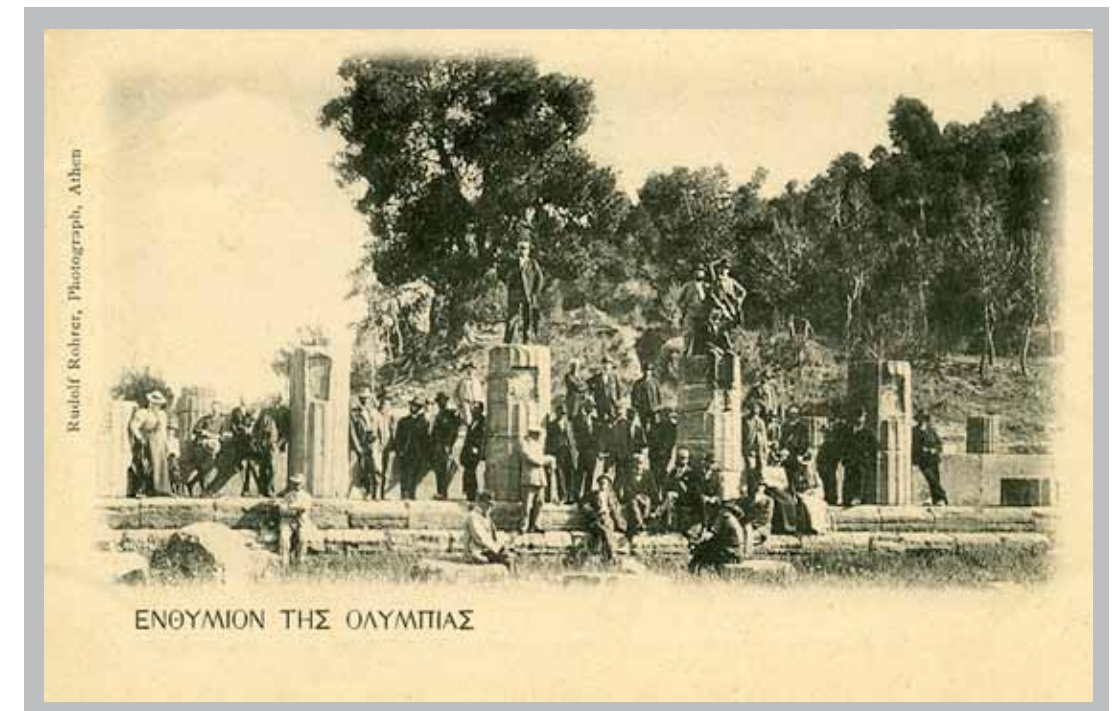
I England arrangerades på 1600-talet något som kan liknas vid OS men upphörde efter cirka 60 år.

I Grekland hölls en form av inhemska OS från 1859 och ett tag framöver men blev bara en nationell företeelse som själv-dog.

Den som tog tag i frågan om OS var Pierre de Coubertin. Han var en fransk baron, pedagog, idrottsledare, författare och tidningsutgivare. Han var huvudtalare vid den franska idrottsunionens femårsjubileum på Sorbonne-universitetet i Paris den 25 november 1892. Här lade han fram sitt förslag om olympiska spel. Han hade trott på motstånd men hans förslag möttes av kraftiga applåder.

Den 23 juni 1894 hölls den första olympiska kongressen i Paris under Pierre de Coubertins ledning. Sex andra män från lika många länder var med. En av dem var Viktor Balck från Sverige, som till och med redan då föreslog OS i Stockholm.

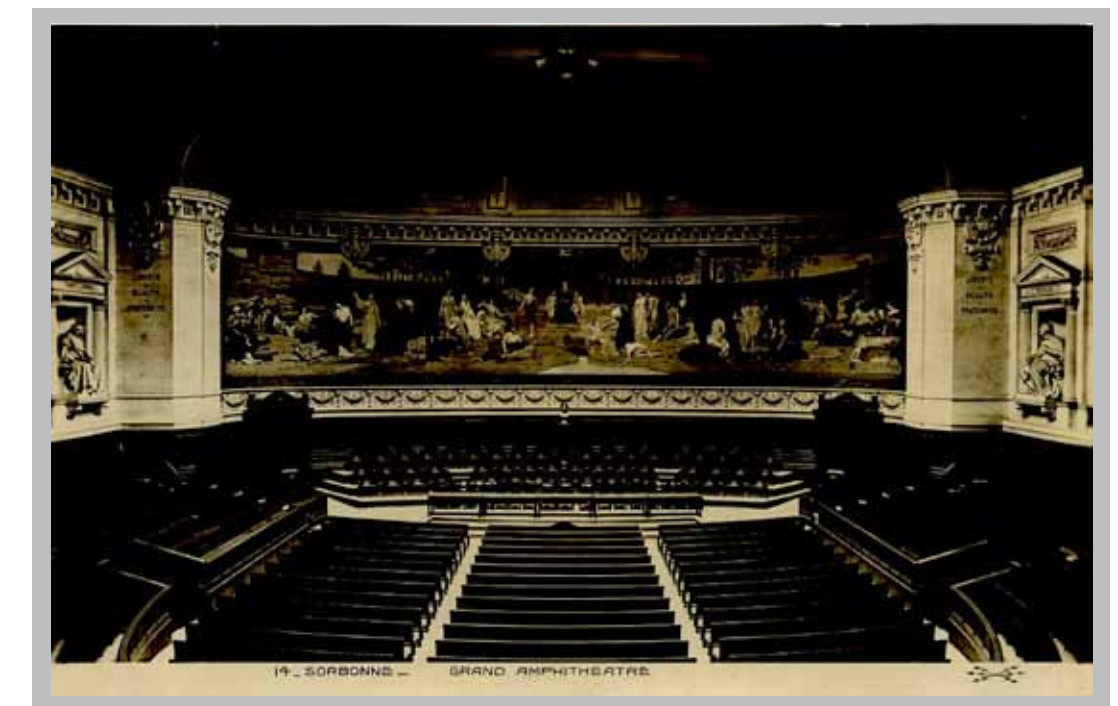
Han skulle nå målet senare: Lilla Sverige lyckades som fjärde land få OS och det är anmärkningsvärt.

Olympia

Tryck: Ljustryck. **Foto:** Rudolf Rohrer, Athen – cirka 1900.

Vykortet är från ruinerna av Olympia. Att det fanns lite kvar från forna tiders olympiska spel gjorde nog att tanken på moderna spel växte fram.

Sorbonne. Grand Amphietheatre

Tryck: Ljustryck. **Foto:** Elecrophot, Paris – omkring 1905.

Det var här på Sorbonneuniversitetet som Pierre de Coubertin den 25 november 1892 höll sitt tal och där han lade fram förslaget om olympiska spel.

Stadion Athen

Tryck: Ljustryck. **Förlag:** A Pallis, Athenes.

Ett vykort från OS-tävlingarna i Aten, eventuellt 1896

Den 6 april 1896 var det dags för första Olympiska Spelen i modern tid. På plats fanns ungefär 240 idrottsmän och 13–14 nationer – uppgifterna om antalet nationer går i sär.

Stor grekisk hjälte blev Spiridon Louis som kammade hem maratonguldet.

Sverige hade endast en tävlande. Det var Henrik Sjöberg som tävlade i 100 meter, längd, höjd, diskus och gymnastikens hopp. Bästa placeringen var som fyra i höjd på 1,60 meter.

Det var helt naturligt att Grekland skulle få det första moderna OS 1896. Det blev åtta sporter: cykling, fäktning, gymnastik, tyngdlyftning, skytte, friidrott, simning och brottning. Rodd ställdes in på grund av dåligt väder.

1900 var turen kommen till Paris i Frankrike. Här hamnade OS som en sidodel i en världsutställning och den kom verkligen i skymundan. Precis samma sak var det fyra år senare i St Louis i USA.

Vincennes med södra huvudläktaren

Tryck: Ljustryck

Detta kort är frankerat och stämplat 1905 – troligen också tillverkat detta år då baksidan är delad. Vid OS 1900 avgjordes cyklingen på den helt nya velodromen i Vincennes.

Ernst Fast (1881–1959) var uppvuxen i Husby-Ärlinghundra i Stockholm och tog Sveriges första OS-medalj. Det skedde 1900 i Paris. Ernst var långdistanslöpare och det var i maraton han tog brons. Han tävlade för Sundbybergs IK och senare för Stockholms SK. Ernst fick aldrig någon medalj då han hade lämnat tävlingsområdet när det skulle delas ut priser. Det var för övrigt inte medaljer vid detta OS utan priserna bestod av porslinsvaser.

Washington University, St. Louis

Tryck: Boktryck med kartongpapper

Ett ofrankerat vykort från omkring 1902 från det område där OS hölls 1904. Det finns inga kända vykort från själva tävlingarna som hölls på universitetsområdet.

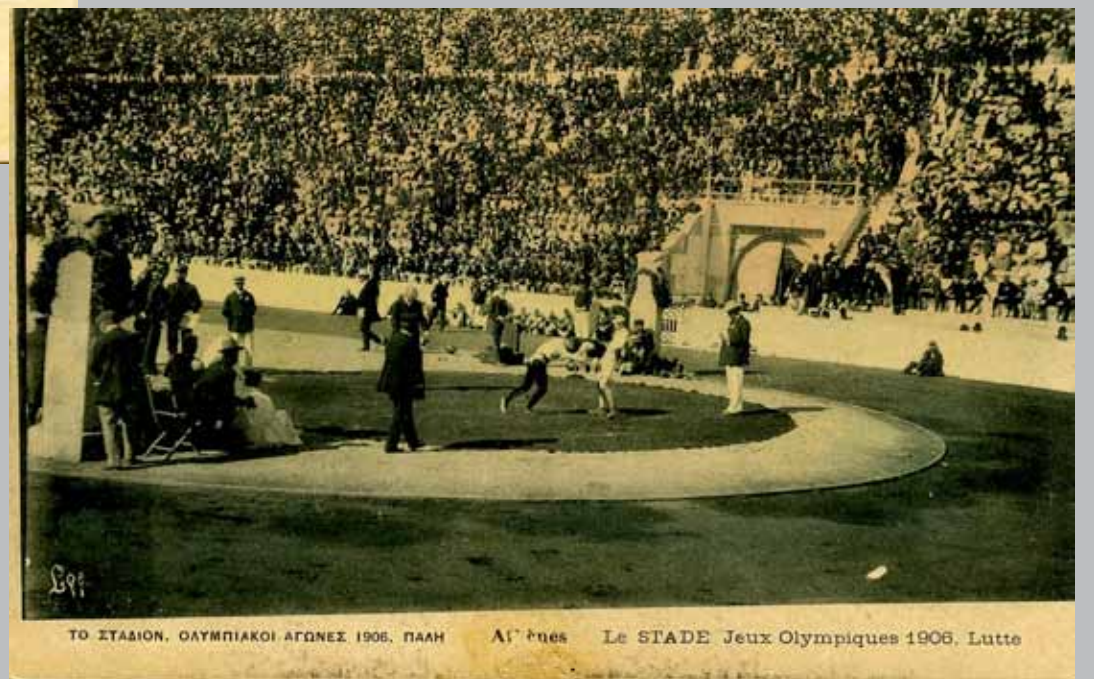
1906 firades tio år med OS med ett lyckat extraspel i Grekland. Sverige hade en stor trupp och tog 14 medaljer: 2 guld, 5 silver och 7 brons. Sverige blev med det elfte nation.

OS-stadion i Athen 1906

Tryck: Ljustryck. **Förlag:** Pallis & Cotzias, Athenes.

Startpunkten för Marathonloppet.

OS-stadion i Athen 1906

Tryck: Ljustryck. **Förlag:** Pallis & Cotzias, Athenes.

Ett ofrankerat vykort där man ser en brottningsmatch. USA blev bästa nation i OS 1906 med 11 guld, 7 silver och 2 brons. Grekland kom tvåa och Tyskland trea.

The Stadium. FRANCO-BRITISH EXHIBITION. Tryck: Ljustryck. Förlag: Millar & Lang. Ledningen för den fransk-brittiska utställningen sa ja till att bygga jättearenan för OS. Det blev en gigantisk arena med en 660 yards lång cykelbana som innanför sig hade en löparbana som mätte 536 meter i omkrets. På innerplan fanns en simbassäng med måtten 100 x 15 meter med ett hopptorn som kunde sänkas ned för att inte skymma sikten för åskådarna.

Under extraspelen i Aten 1906 tog IOK helt sonika ifrån Rom rätten att arrangera spelen 1908 eftersom det rådde kaos inom idrottsorganisationerna där och IOK frågade då England om de kunde ta över spelen 1908.

Eftersom den engelske kungen Edward VII fanns på plats i Aten 1906 och då gav sitt stöd för OS i London innebar det att även om det fanns två organisationer i England, British Olympic Association (BOA) och British Olympic Council (BOC), som skulle komma överens, var det inte troligt att de skulle gå emot kungens vilja.

I slutet av november 1906 fattades det formella beslutet om att spelen skulle gå i London 1908.

Spelen i London avgjordes under två 14-dagarsperioder. En i juli och en i oktober. Den i oktober kallades för Olympiska Vinterspel.

Sverige hade skickat nästan 180 aktiva till London och framgångarna uteblev inte. Sverige blev tredje bästa nation. Hemmanationen Storbritannien vann i suverän stil med USA som tvåa.

1912 var det så tänkt att spelen skulle gå till Berlin, men det kom annat emellan. Det blev i stället Sverige med Stockholm som fick äran att arrangera.

Olympiska Spelen i London. Hugo Wieslander i Stadion. Tryck: Ljustryck
Hugo Wieslander, då 19, ställde upp i fem grenar med en femteplats som bästa resultat. Vid OS 1912 blev han medaljör.

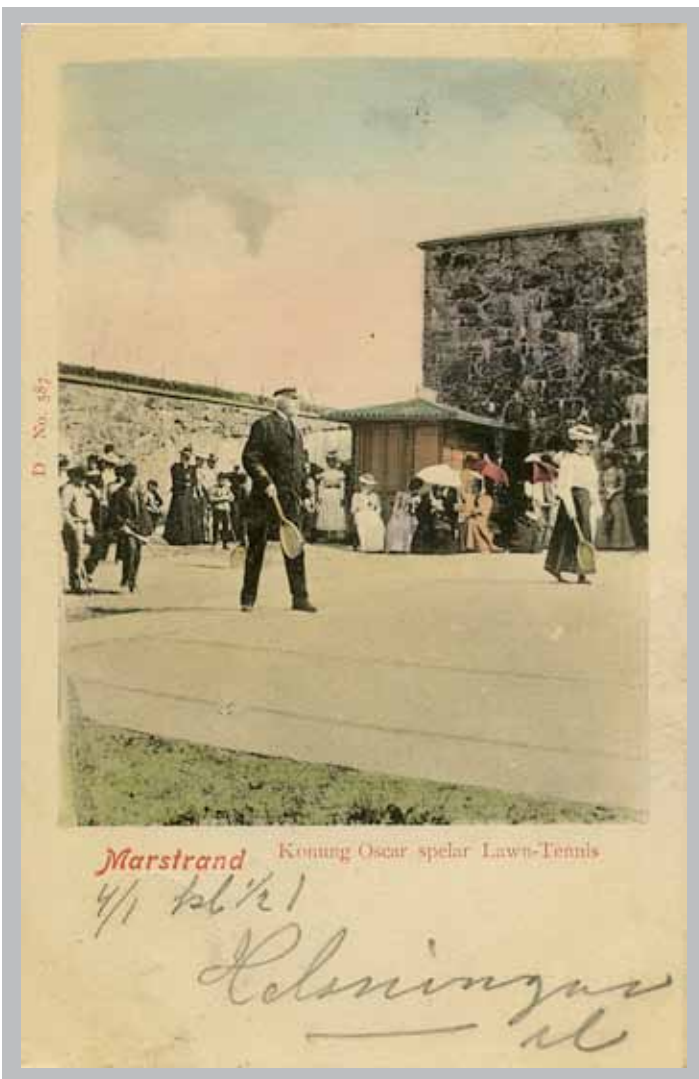
Per Thorén. Tryck: Ljustryck.
Per deltog i vinterdelen av OS 1908 och det blev brons efter landsmännen Ulrich Salchow och Richard Johansson.

Olympiska Spelen i London. Finalen i 100 m. simning. Tryck: Ljustryck
I 100-metersfinalen var svenske Juhlin med och han tog bronset. Det blev seger för en simmare från USA med en ungrare som tvåa.

Olympiska Spelen i London, Gångtävlan å 3500 m. Engelsmannen Webb leder. Tryck: Ljustryck
Ett svenskt reklamkort efter OS 1908, skrivet men ofrankerat. Svensken Einar Rothman blev sjua. Sverige blev tredje bästa nation i OS 1908 med 8 guld, 6 silver och 11 brons.

Marstrand Konung Oscar spelande Lawn Tennis
Tryck: Ljustryck
 Oscar II spelade också tennis.
 Kortet är ganska vanligt i svartvitt men sällsynt som färgkort.

Konungen anländer till Stadion. (229)
 Kungafamiljen var kära gäster på Stadion.

Svenska Konungahuset
Tryck: Ljustryck
 Det svenska kungahuset spelade faktiskt en betydande roll i den svenska idrottens utveckling.

2. Så får Stockholm OS 1912

2.1 Kungligheternas påverkan

Det svenska kungahuset hade länge haft en välvillig inställning till idrotten. Oscar II upplät

exempelvis i mitten av 1880-talet mark på Norra Djurgården till Idrottsparken.

Kronprins Gustaf introducerade tennisen i Sverige. Han blev sedermera kung Gustaf V och som tennisspelare Mr G.

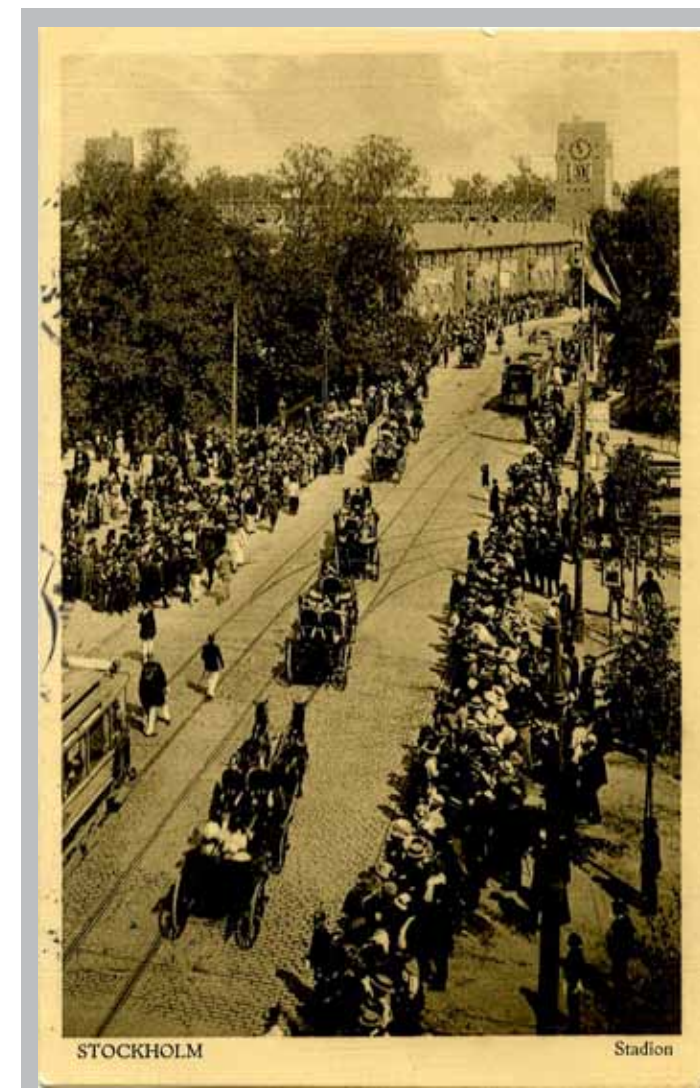
Gustaf V var beskyddare för OS i Stockholm 1912 och idrotten betydde mycket för kungligheterna då och även senare. Flera kungar har varit aktiva idrottsmän och idrottsledare.

De kungliga vid lawn tennis tävlingarna (61)
 Kungen och flera andra ur kungahuset syntes vid många av OS-tävlingarna.

H.M. KONUNG GUSTAF V Olympiska spelens beskyddare
 (Granbergs serie 1 nummer 1)
 Kungen tog en viktig del i OS i Stockholm.

STOCKHOLM Stadion
Tryck: Boktryck. **Förlag:** Eskil Holm, Sthlm. Import.
 Kungligheterna på väg till invigningen av OS 1912.

NORDISKA SPELEN I STOCKHOLM 1905.
H. K. H. KRONPRINSEN OCH ÖFVERSTE BALCK.

NORDISKA SPELEN I STOCKHOLM 1905. SKRIDSKOSEGLING Å STORA VÄRTAN.
Tryck: Ljustryck. 3586 .N:s Lj., Sthlm.

NORDISKA SPELEN 1905. Distansridten Uppsala - Stockholm. Vid målet.
Tryck: Ljustryck. Förlag: Axel Eliassons Konstförlag, Stockholm. N:r 7.

2.2 Nordiska Spelen

Det kanske viktigaste argumentet för Stockholm vid valet av OS-stad var vanan att arrangera stora sportevenemang.

Från 1901 hade man genom Viktor Balck arrangerat Nordiska Spelen som var ett mycket stort vinterevenemang som påminde mycket om ett vinter-OS.

Under den dryga vecka spelen pågick sjöd hela Stockholm av aktivitet. Med spelen introducerades

sporter som bandy och ishockey för en svensk publik och kom att bli folksporter. Spelen rymde även kulturella inslag och fosterländska manifestationer, mycket typiskt för den tiden.

Nordiska Spelen arrangerades sju gånger i Sverige -01, -05, -09, -13, -17, -22 och -26 samt -03 i Oslo. Genom spelen hade de svenska idrottsledarna skaffat sig erfarenhet att genomföra ett stort upplagt arrangemang som nu kom väl till pass när Stockholm skulle arrangera sommar-OS.

NORDISKA SPELEN I STOKHOLM 1905.
H.K.H. KRONPRINSEN OCH ÖFVERSTE BALCK.
Tryck: Ljustryck. Foto: 3581 .N:s Lj., Sthlm.

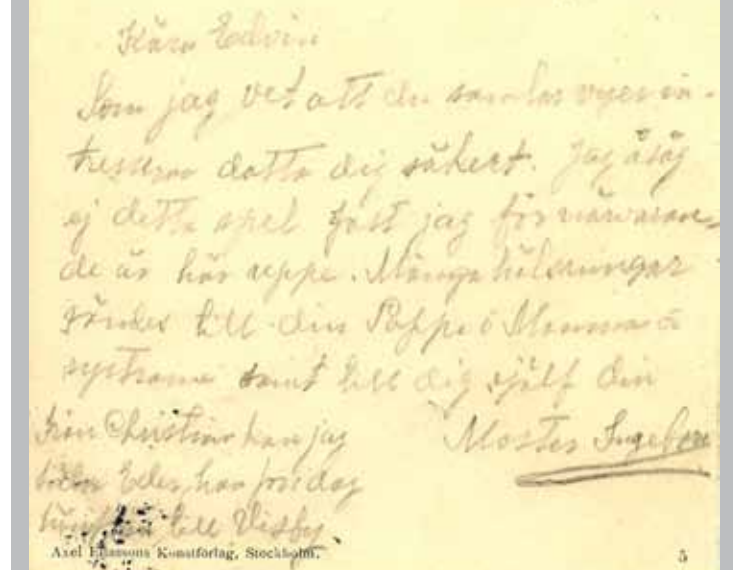
NORDISKA SPELEN. TOMTARNAS TÄFLAN (1909)
Tryck: Ljustryck. Förlag: Nilssons Ljustrycksanstalt, Stockholm. Konstnär: Georg Stoopendaal

Nordiska spelen i Stockholm 1909. Kronprinsessan och Prinsessan af Teck på skridskor.
Tryck: Ljustryck. N:s Lj., Sthlm.
Kungahuset var på den här tiden lite av pionjärer inom idrottens område

NORDISKA SPELEN 1901.
Hockeyspel på Nybroviken.

NORDISKA SPELEN 1901. Hockeyspel på Nybroviken.
Tryck: Ljustryck. Förlag: Axel Eliassons Konstförlag, Stockholm

Stockholm. Strandvägen. Tryck: Ljustryck. Förlag: Enst G. Svanström, Stockholm. No: 10726/8. Import

Efter 1905 var det svenska flaggor för hela slanten. Unionen med Norge var ett minne blott och nu frodades nationalismen. Till och med det gamla rysshäatet fick luft under vingarna efter Sven Hedins och andras varningssignaler. Militären hade en viktig roll i det svenska samhället och det blev en ökad vilja att satsa ännu mer på försvaret.

Vyn över Strandvägen, svenska flaggor och kungakrona visade att det fanns en stolthet. Några år efter fotograferingen av denna vy blev det också OS, och inte alls långt från vyen. En liten bit bort ses Djurgårdsbrunnsviken där det var simning, simhopp och rodd. Lite till vänster bakom husen på Strandvägen låg Idrottsparken som revs för att ge plats åt Stadion. Stockholmare blev stolta över sitt Stadion.

Stockholm, Operan och Rosenbad. Tryck: Boktryck

I Operan blev det för övrigt flera extra föreställningar under OS-veckorna 1912.

Stockholm. Saltmätaregatan. Omkring 1901.

Tryck: Boktryck. Förlag: Axel Eliassons Konstförlag, Stockholm

Det nya seklet hade kommit men Stockholm var ännu ingen världsstad.

3. Så blir Stockholm OS-stad

3.1 Stockholm berett...

Att Sverige skulle få OS var på ett sätt oväntat, på ett sätt inte. I samband med unionsupplösningen 1905 hade Sverige genomgått något av en nationell kris men det kom att bli bättre. Nationalismen växte sig stark och här kom idrotten att bli en beståndsdel.

I Stockholm var det mycket uppåt. Kring 1905 bodde det 325.000 människor i staden och den växte även utanför Tullarna. Stockholm var väl ingen världsstad men gjorde anspråk på att bli en sådan.

Med Viktor Balck i Internationella Olympiska Kommittén fanns det möjligheter på idrottsfronten. Två stabila idrottsorganisationer verkade: Centralförningen för Idrottens Främjande och Svenska Gymnastik- och idrottsförbundet som 1903 blev Sveriges Riksidrottsförbund.

Den svenska ansökan om att få arrangera OS var väl underbyggd och föll IOK i smaken. När tyskarna så backade ur utsågs Stockholm den 28 maj 1909 enhälligt av IOK till att arrangera spelen 1912.

1912 års början var inte så kul: Titanic förliste, August Strindbergs dödskamp och den svåra Malmsslättsolyckan med 22 döda. Det skulle ändå bli en Sol-skensolympiad i Stockholm.

Djurgårdspromenaden. Stockholm. Tryck: Boktryck. Förlag: Granbergs, Stockholm Omkring 1902. Djurgården spelade då som nu en betydande roll i svenskt idrottsliv och på Skansen intill var det uppbyggda aktiviteter just för OS.

Stockholm. Nya Riksdagshuset. Tryck: Ljustryck.

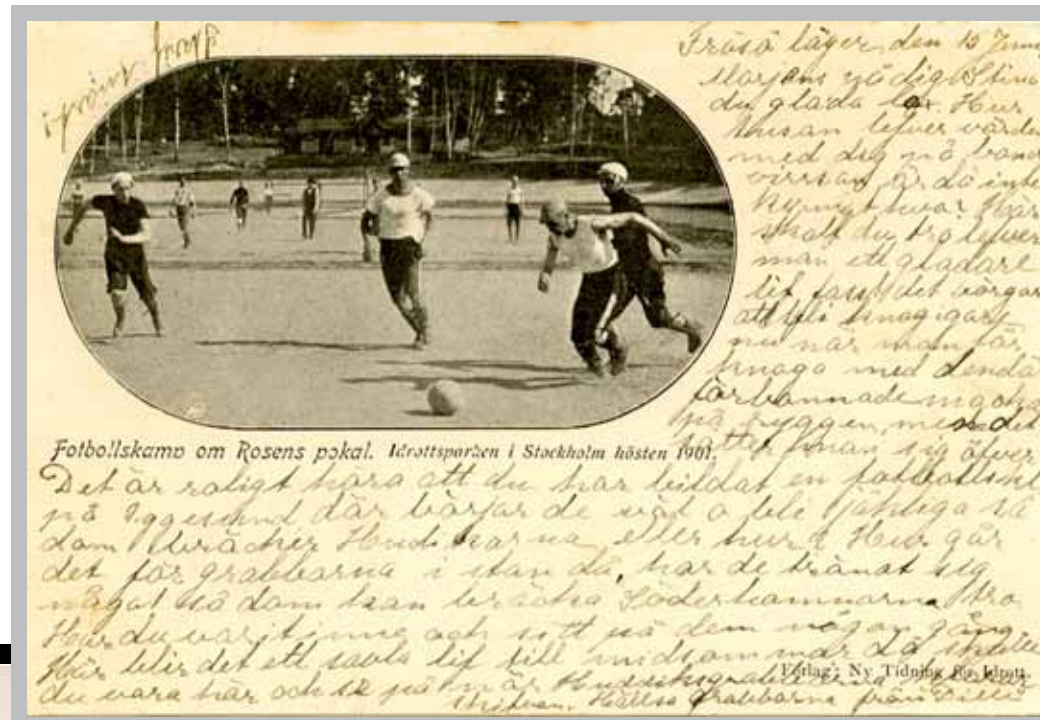
I Riksdagshuset hade IOK, Internationella Kommittén, möte under OS 1912.

3.2 Idrottsparken

Arenafrågan var viktig. Östermalms IP var bara några år gammal och man planerade för en upprustning och modernisering. Idrottsplatsen invigdes den 30 september 1906, men 1910 bestämde man sig för att bygga en ny idrottsplats.

Man kastade nu blickarna mot Idrottsparken, vilket också var naturligt eftersom den arenan ägdes av ett av Centralföreningen närstående bolag. Viktor Balck var en av delägarna.

Idrottsparken hade invigts den 8 september 1896.

Stockholm. Idrottsparken. Tryck: Boktryck. **Förlag:** Ny Tidning för Idrott
Greve Clarence von Rosen var efter Viktor Balck den viktigaste förkämpan för idrottens intåg i Sverige. 1899 skänkte han en vandringspokal som skulle erövrast vid en fotbollsturnering. På vykortet från 1901 möttes AIK - Gefle i en final som slutade 1-1. När Gefle året därpå la beslag på pokalen för alltid satte von Rosen upp en ny, ständigt vandrande, pokal som från och med 1903 till och med 2000 gällde Svenska Mästerskapet. Clarence von Rosen blev 1904 ordförande i då bildade Svenska Fotbollförbundet. Han var stiftare av Centralföreningen för idrottens främjande – det som i dag kallas RF, Riksidrottsförbundet.

Idrottsparken (utan angivelse)

Tryck: Ljustryck – på vanligt fotopapper, så kallat äkta fotografi
Ofrankerat kort med handskriven text: Cl König på Xernia i Idrottsparken 1910. Claës König (1885–1961) deltog inte i OS 1912 men väl i OS 1920 och 1924.

På framsidan tryck i kortet: Wilhelm Lamm Kungl. hoffotograf

Stockholms idrottspark ansågs vara en mönsteranläggning i sitt slag, och dess anläggande möjliggjordes genom att kung Oscar II upplät mark på Norra Djurgården. Anläggningen var uppförd i en lätt festarkitektur som präglade Sveriges äldsta idrottsanläggningar.

Anläggningen omfattade bland annat en grusplan för fotbollsspel och friidrott med en cementbana runtomkring. Cementbanan hade en omkrets på 400 meter, och användes för cykling och löpning.

Stockholm. Idrottsparken. Tryck: Boktryck.
Frankerat 5 öre 4.12.15. Kortet bör vara taget 1905–1910.

Stockholm från luftballong. (Östermalm)

Tryck: Ljustryck Carl Nilssons Ljustrycksanstalt, Stockholm

Korten har odelad baksida varför dateringen kan göras till före 1905. Idrottsparken ses rakt in och rakt ned från de svarta markeringarna i ramkanterna. Parken revs för att ge plats åt Stockholms Stadion som stod klar till OS 1912 och som än i dag spelar en betydande roll i huvudstadens idrottsliv. Här spelar Djurgårdens IF som efter år 2000 är Sveriges framgångsrikaste fotbollsklubb med tre SM-guld och totalt genom tiderna elva SM-guld.

Vid sidan om Stockholms idrottspark fanns två tennisplaner och två större paviljonger, varav Tennispaviljongen var den östra och inrymde bland annat två täckta tennisplaner med trägolv.

Stockholm. Ingång till Idrottsparken

Tryck: Boktryck. **Förlag:** Bernh. Franke & Co's förlag, Stockholm. Import.
Frankerat 5 öre 3.7.05. Kortet bör vara taget omkring 1903.

3.3 Stadion med invigning

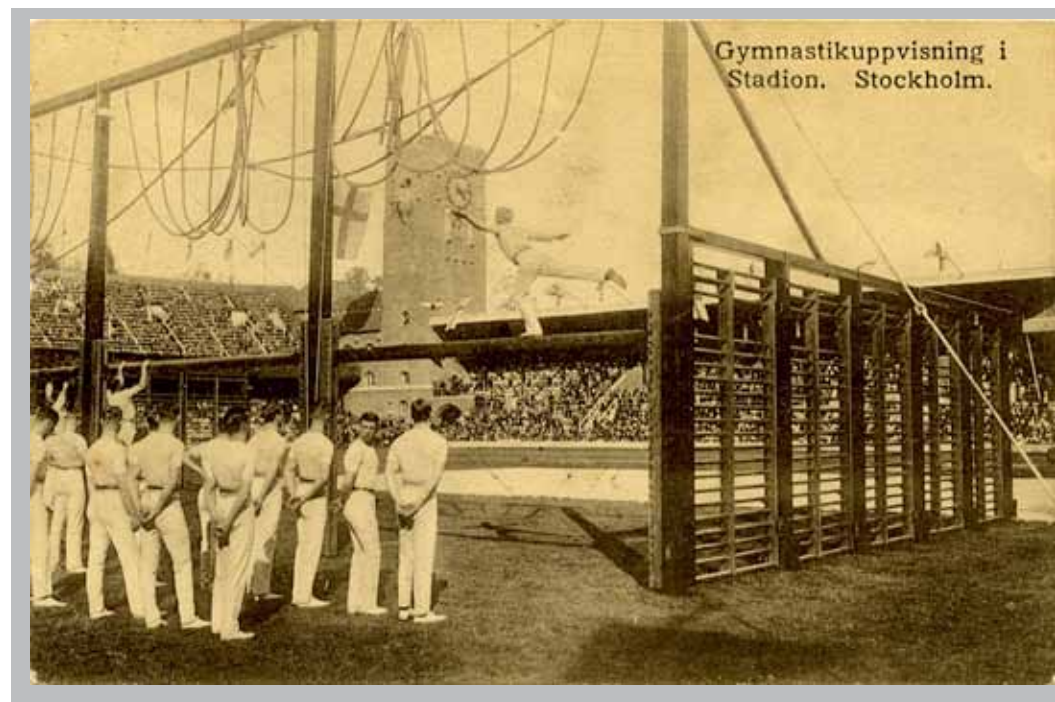
Torben Grut ville skapa ett svenskt stadion med inspiration från tidig historia, helt enkelt för att få en nationell stämning. Det var något som var förhärskande på den här tiden – åren efter unions-upplösningen med Norge.

STOCKHOLM. Utanför Stadion

Tryck: Boktryck. **Förlag:** Granbergs Konstiindustri AB, Stockholm

Axel Leonard "Acke" Hallgren (1885–1940) började som skämt-tecknare, var elev vid Konsthögskolan 1908–16.

Gymnastikuppvisning i Stadion. Stockholm.

Tryck: Ljustryck
Poststämplat 21.7.1912

Stockholm. Stadion (teckning från troligen 1912)

Tryck: Ljustryck. **Förlag:** Svenska Litografiska AB, Stockholm

Man studerade svensk byggnadstradition från stadsmurar och borgar under medeltiden. Sten och tegel var det första man kom att tänka på. Med detta som utgångspunkt valde man fasad i handslaget tegel och detaljer i råhuggen granit.

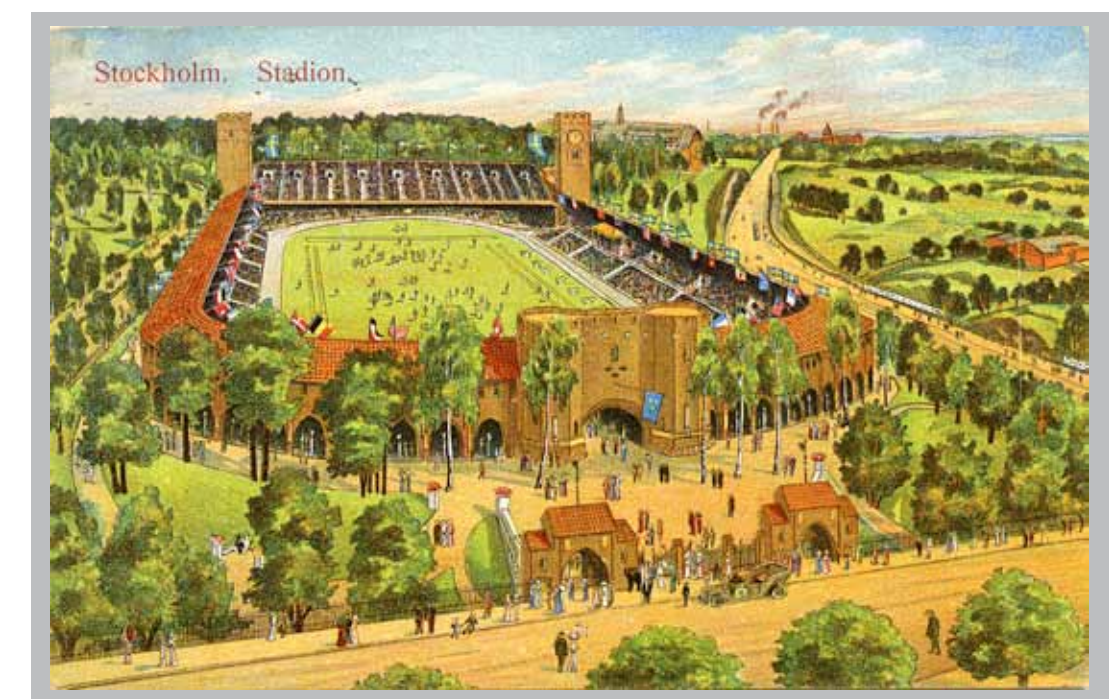
STOCKHOLM. Hufvudentren till Stadion.

Tryck: Ljustryck. **Förlag:** P. Fromm, Stockholm
Stämplat 6.5.1912

Ursprungligen hade organisationskommittén tänkt sig ett mer provisoriskt stadion på Östermalms idrottsplats, vilken efter spelen skulle nedmonteras. Dessa tankar övergavs.

Stockholms Stadion är ett underbart byggnadsverk. Murarna är uppförda i rött målartegel och i fasaderna har Helsingborgs handslagna tegel använts.

Slutnotan för Stadion stannade vid knappt 1,2 miljoner kronor och det var för 1912 en mycket stor summa.

Stockholm. Stadion (teckning från troligen 1912)

Tryck: Ljustryck. **Förlag:** Svenska Litografiska AB, Stockholm

3.3 Stadion med invigning

Stadion invigdes den 1 juni 1912 och efter inmarschen sjöng 500 sångare Hör oss Svea och Vårt land. Nationalismen var rådande.

Viktor Balck höll ett storstilat tal. Han inledde med att tala om sin önskan om ökad hälsa och kraft för nationens folk genom idrotten. Han berättade även om Stadions tillkomst.

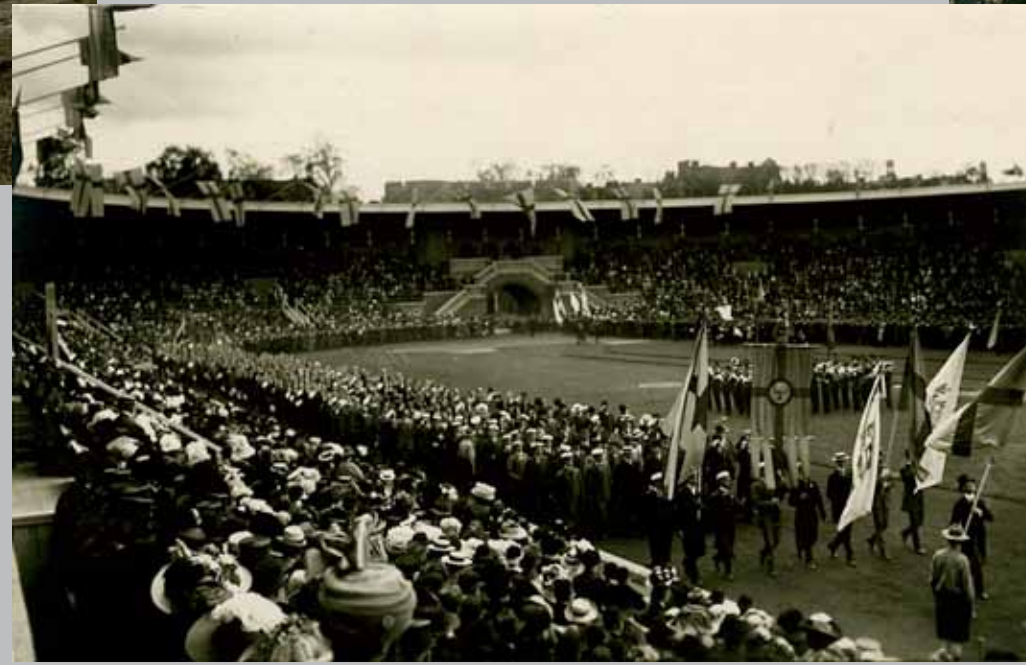

Stadion (utan titel på kortet)

Tryck: Ljustryck.

Invigningen av Stadion den 1 juni 1912 med Viktor Balck som talare.

Invigningstalet hölls av kronprinsen Gustav Adolf, men det var Kungen Gustav V som officiellt invigde Stadion.

Från Stadions invigning. Konungen förklarar Stadion invigdt.

Tryck: Ljustryck. **Förlag:** Granbergs Konstindustri AB, Stockholm

Den kungliga läktaren.

Efter invigningen blev det uppvisning i gymnastik och mycket annat. Hela staden sprudlade av liv denna dag. Det var en folkest både i Stadion och utanför.

Från Stadions invigning (OS-kort 227)

Söndagen den 1 juni klockan 15.00 hölls den högtidliga invigningen av Stockholms Stadion.

Det har skapats många oförglömliga ögonblick på Stadion som:

1912: Anders Ahlgren och Ivar Böhling brottades i över 9 timmar utan att matchen blev avgjord. **1942:** Gunder Hägg satte flera världsrekord i löpning. **1972:** Ricky Bruch satte världsrekord i diskus – 68,40 meter. **1975:** Anders Gärderud satte världsrekord på 3000 m hinder, tid: 8.09,8 **1987:** Patrik Sjöbergs världsrekord i höjdhopp med 2,42 meter.

Stockholm Marathon och DN-galan är årliga arrangemang. Stadion användes för första gången **1987** till en **popkonsert** när Eurythmics gästade Stockholm. Senare har Rolling Stones, Bruce Springsteen och Luciano Pavarotti med flera haft konsert här.

Från Stadions invigning. 10,000 mtr loppet. B. Fock vid målet.

Tryck: Ljustryck. **Förlag:** Granbergs Konstindustri AB, Stockholm

Bror Fock löpte så bra på 10.000 meter att han blev uttagen till OS och ingick det svenska silverlaget på 3.000 meter.

Stadion (utan titel på kortet). Tryck: Ljustryck

Kortet är stämplat 14.6.1912. Kortet är från den svenska OS-uttagningen i Marathon dagen efter invigningen av Stadion. Det var soligt denna dag.

ÖFVERSTE V.G. BALCK. (3)
Viktor Balck var mannen bakom OS 1912.

OLYMPISKA SPELENS ORGANISATIONSKOMMITTÉ (4)
13 gentleman och trots antalet blev det tur med det mesta under OS i Stockholm 1912.

4. OS-kort för att ge reklam för spelen

4.1 Stadion och stockholmsvyer

Granbergs Konstindustri Aktiebolag i Stockholm var känt för sina vykort och före OS utgavs en serie på 87 kort men kort nummer 42 är okänt. Dessa kort såldes som PR inför spelen.

Den första vykortserien gavs enligt en notis i Dagens Nyheter ut i slutet av mars 1912. Tidigast kända avstämpling är 6 april. Korten med nummer 1–79 utgavs troligen samtidigt. Av ett reklamvykort framgår att kort 80–86 gavs ut den 4 maj. Kort 87 tillkom senare då det visar folk på Stadion som invigdes den 1 juni.

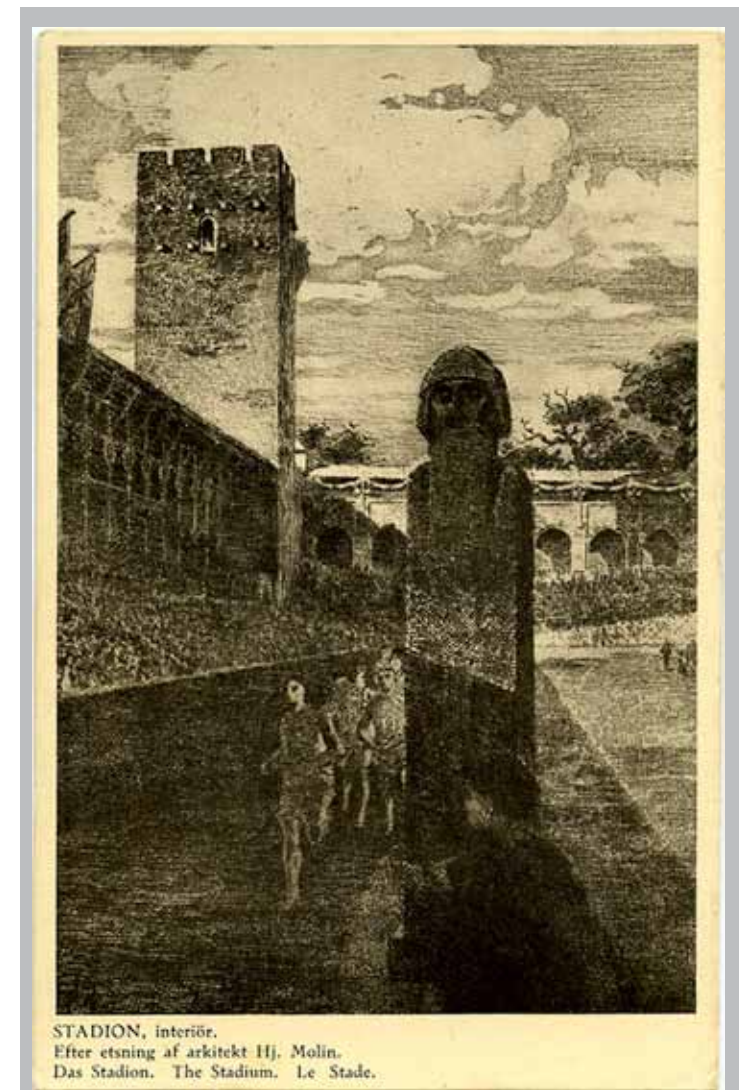
STOCKHOLM. Riddarholmen
Det öppna vattnet har varit och är viktigt för Stockholm. Så var det även 1912.

Vasabron och Riksbanken (32)
Vasabron förbinder Norrmalm med Gamla stan och stod klar 1878. Året före OS ersattes de ursprungliga gaslyktorna av de nuvarande, som är formgivna i jugendstil.

Djurgårdsbron (38)
Här vid Djurgårdsbron var det faktiskt OS-aktiviteter 1912 eller snarare under. Roddtävlingarna gick här och bara ett stycke ifrån fanns ett uppbyggt simstadion.

STADION, interiör. (40)
Hjalmar Molin studerade vid Tekniska skolan och Konstakademien i Stockholm.

4.2 Stockholmskort med övertryck

För att marknadsföra OS påtrycktes ett 20-tal färgkort och svartvita kort med kända stockholmsvyer med reklam för spelen.

Det trycktes på tyska, engelska, franska och italienska. De verkar också vara bevarande mest i just den ordningen.

Stockholm. Skeppsholmen.
Tryck: Boktryck.
Italiensk text.

Stockholm. Kungl. Slottet.
Tryck: Boktryck. **Förlag:** Axel Eliassons Konstförlag, Stockholm
Italiensk text.

Stockholm. Skeppsbron från Stadsgården.
Tryck: Boktryck. **Förlag:** Axel Eliassons Konstförlag, Stockholm
Tysk text. Stämplat Stockholm 20.2.1912.

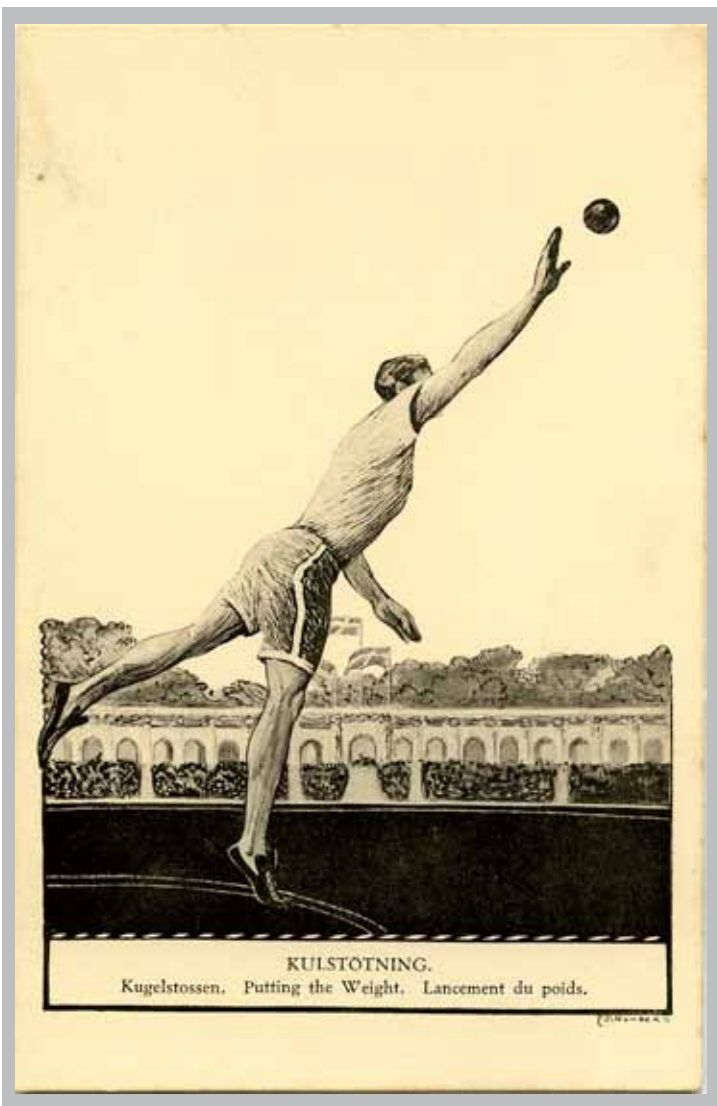
Stockholm. Riddarhuset.
Tryck: Ljustryck. **Förlag:** Granbergs Konstindustri AB, Stockholm
Engelsk text.

Stockholm. Utsikt från Katarinahissen.
Tryck: Ljustryck. **Förlag:** Granbergs Konstindustri AB, Stockholm
Fransk text. Skrivet 29.1.1912 men ofrangerat.

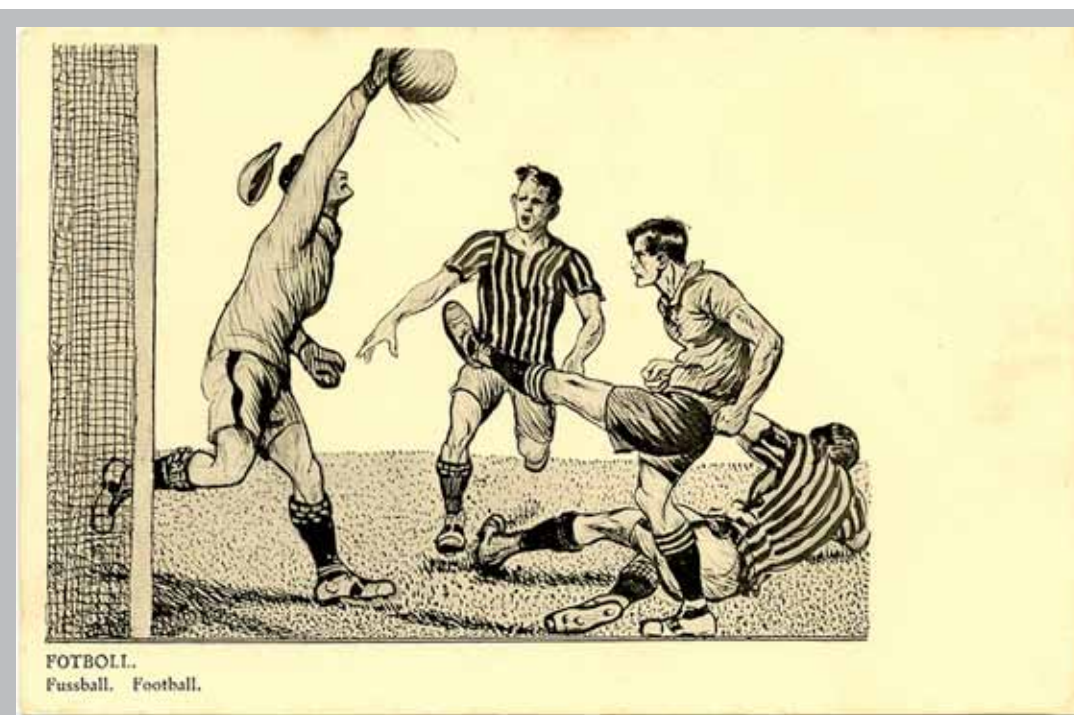
Korten såldes i Stockholm men även utomlands som på den Svenska Konstutställningen i Brighton, Rese- och Turistutställningen i Berlin, utställningen i Turin samt vid Internationella Hygienutställningen i Dresden.

Korten är relativt svårfunna och särskilt i frangerat skick.

KULSTÖTNING (18)

Vid OS 1912 var det två grenar i kulstötning: Mc Donald, USA, vann i bästa hand och landsmannen Rose med höger och vänster hand.

FOTBOLL (7)

Den 29 juni startade fotbollsturneringen under OS, vilken kom att avgöras på tre arenor.

LAWN TENNIS (12)

Tennis kom att bli den första grenen i OS 1912. Inomhustävlingarna startade redan den 5 maj.

4.3 Idrottsmän – karikatyrer

Torsten Schonberg (1882–1970) var svensk tecknare och bildkonstnär. Schonbergs förmåga att fånga det karakteristiska kom särskilt till uttryck i karikatyrer och skämtbilder. Han gjorde tidigt tecknade idrottsreportage som gavs ut i album åren 1907–1915.

Karikatyrrer var mycket vanliga i pressen för 100 år sedan och förekommer än i dag, om än i mindre omfattning. Då som nu kan det bli stor uppmärksamhet, exempelvis år 2005 med de så kallade Muhammedbilderna i Jyllands-Posten. De senare kan dock mer kallas nidbilder än karikatyrer som Torsten Schonberg och många med honom åstadkom.

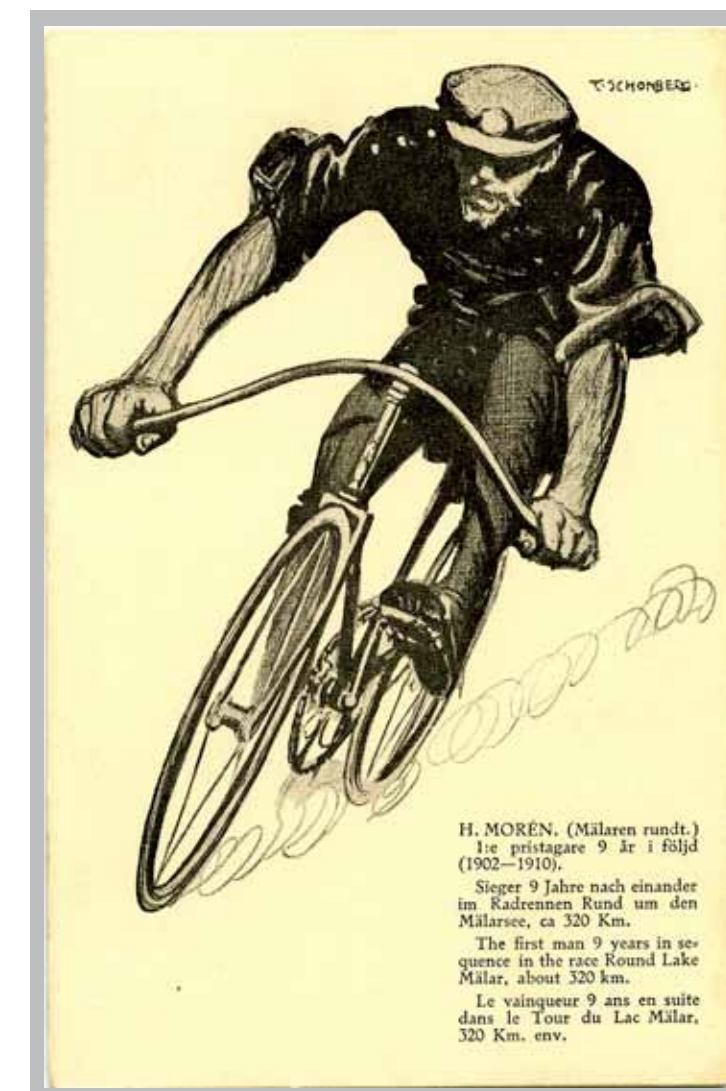
VATTENPOLO (26)

Sverige var faktiskt en världsnation i vattenpolo i början av 1900-talet men numera är Sverige långt ifrån världsklass.

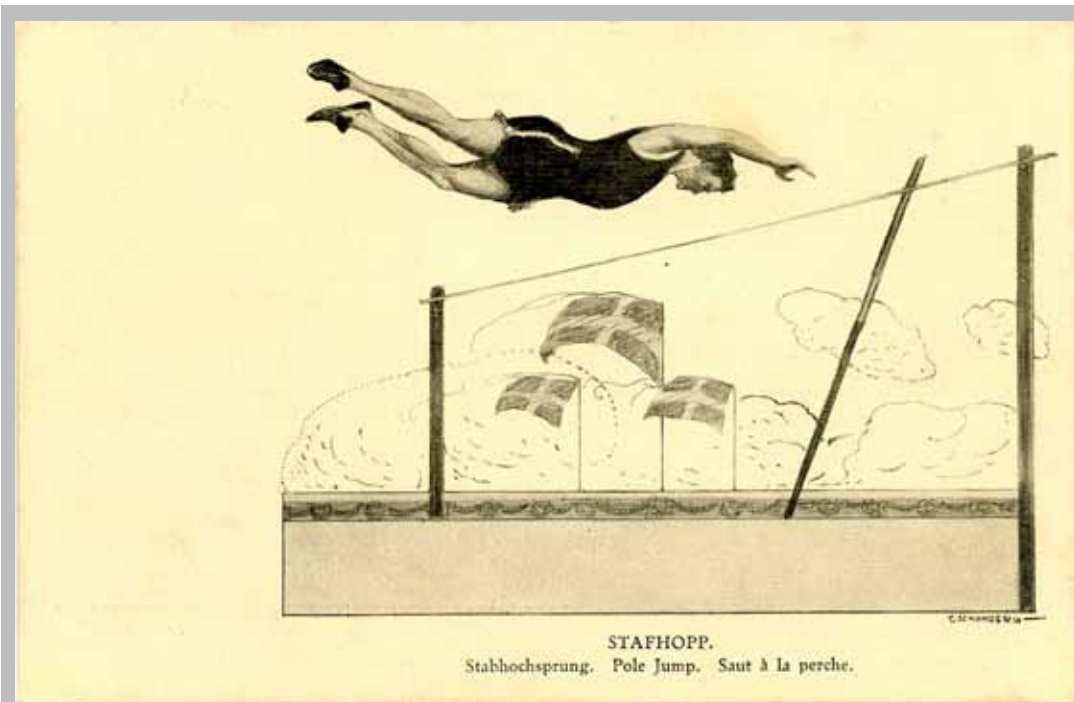
FÄKTNING (8)

Fäktning har varit en OS-gren från starten 1896. För kvinnor blev det en OS-gren först 1924. Man tävlar i florett, värja eller sabel.

H. MORÉN (24)

Henrik Morén var ett stort svenskt OS-hopp men kom "bara" på plats 15. Hans sonson Mika Morén har också varit cyklist och har i dag cykelaffär i Huddinge.

STAFHOPP (14)

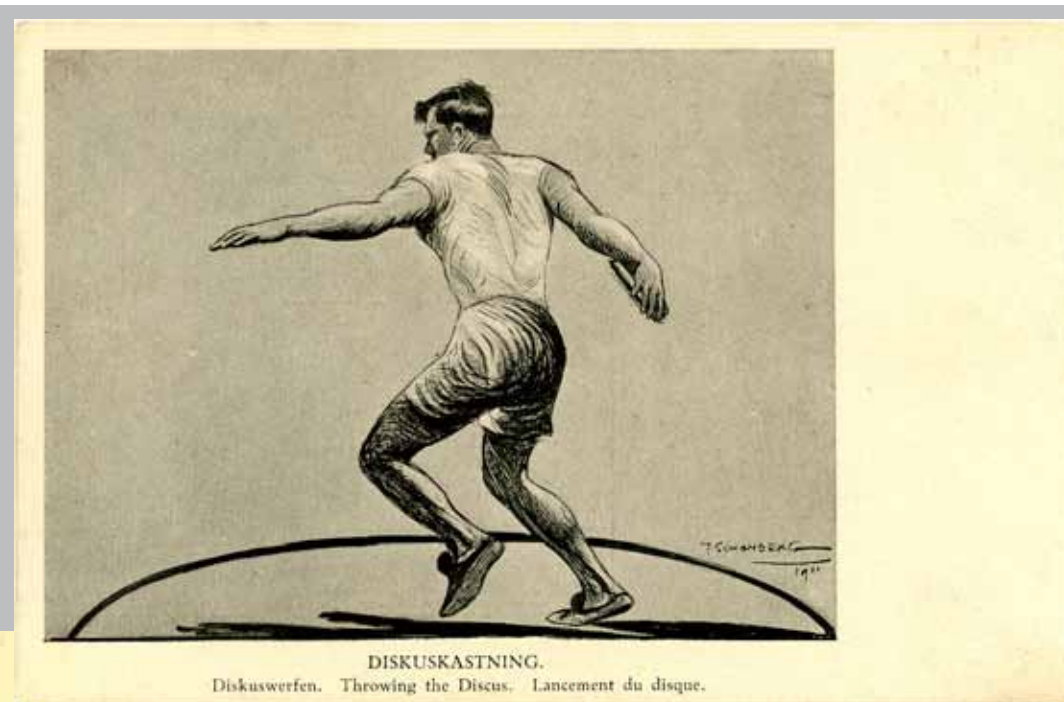
Vid OS 1912 var USA stor favorit. Harry Babcock vann guld på 3,95 m och Marc Wright och Frank Nelson delade på silver. Ett misstag begicks då även brons utdelades – trots en guldmedalj till segraren och silvermedaljer till de båda på andra plats. En av dem var svensken Bertil Ugglar.

Torsten Schonberg tecknade även affischer, bokomslag och frimärksserier (1938–1945). Han tävlade om OS-affischen men hans bidrag vann inte.

Så här skrev man om Torsten Schonberg i samband med att han gav ut en bok 1914.

”Sportteckningens obesträtt främste konstnär. Med Schonbergs charmanta ”på kornet tagna” teckningar ångrar ingen bekantskapen och ingen det minsta sportintresserad försummar den.

För alla vänner av svenskt skämtlyne äro de omistliga och de äro belysande för sportens och de utövande idrottsmännens stora popularitet.”

DISKUSKASTNING (15)

Lite speciellt under OS i Stockholm var att man hade de då så typiska delgrenarna: diskus med bästa hand och diskus sammanlagt. Det var i Lings banor att man skulle vara vältränad i båda händerna. I bästa hand var de bästa svenskarna åtta och tia, sammanlagt däremot trea och fyra, vilket visar på hur viktigt det ansågs i Sverige med mångsidig träning.

MARATHONLOPPET (17)

Marathon är nog den OS-gren man allra mest förknippar med Grekland och den mest prestigefyllda distansen.

Maratonloppet 1912 var OS mest uppmärksammas tävling. Det var enda dagen då Stadion var helt fullsatt med 22.000 personer. Enligt den officiella redogörelsen för OS kantades OS-banan av tiotusentals personer. 100 poliser och 300 militärer var utplacerade längs banan och såg till att den hölls ren från bilar.

Exakt 100 år senare, den 14 juli 2012, arrangerades ett jubileumsmaraton, som blev centralt i firandet av OS i Stockholm 100 år.

MARATHONLOPPET (11)

Kennedy Kane McArthur, Sydafrika, vann marathon vid OS 1912. Efteråt blev japanen Shizo Kanaguri, som försvann mitt i loppet känd. Han återkom till Sverige och fullbordade distansen 54 år, åtta månader, sex dagar, åtta timmar, 32 minuter och 20,3 sekunder senare.

LINDBERG »RUSHAR» (30)

Troligtvis är det Knut ”Knatten” Lindberg som ses på denna karikatyr.

B. G:SON UGGLA, STOCKHOLM.
Svensk mästare i stafhopp.
Stabhochsprung. Pole Jump. Saut à la perche.

B. G:SON UGGLA, STOCKHOLM. Svensk mästare i stafhopp. (50)

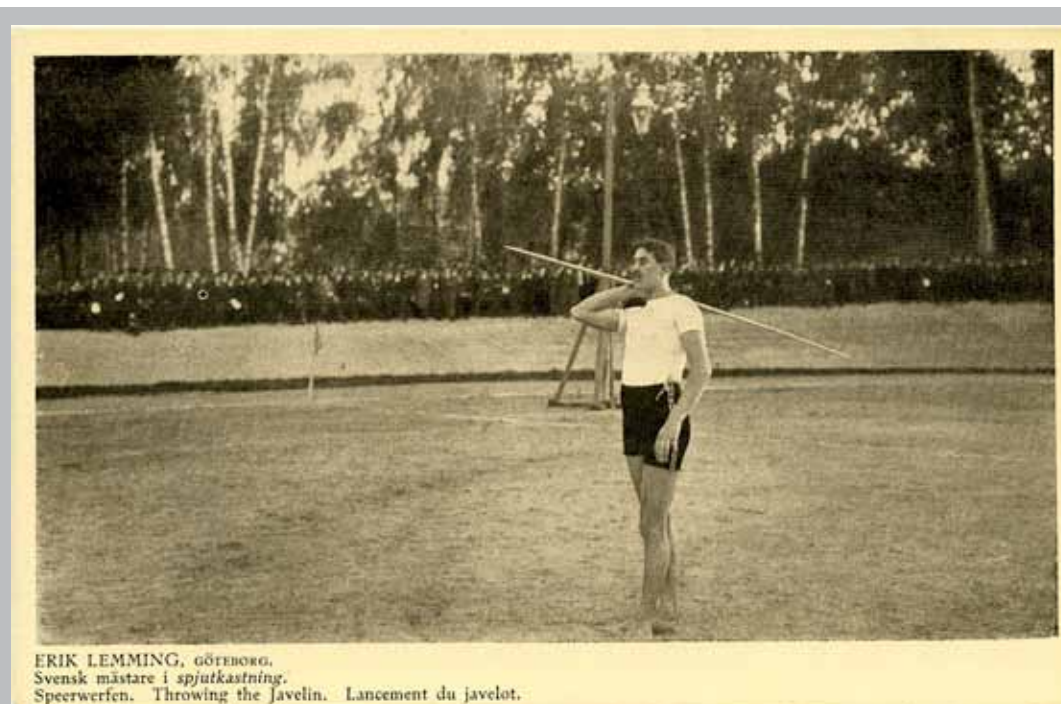
Bertil Ugglå var en stor svensk olympier 1912, 1920, 1924 och 1928 i friidrott, fäktning och modern femkamp.

O. R. EKBERG, STOCKHOLM.
Stående längdhopp. (Svensk mästare.)
Weitsprung aus dem Stand. Standing Broad Jump. Saut en longueur sans élan.

O.R. EKBERG (62)

Ragnar Ekberg blev 13:e Stående längd (3,03) och placerad på 100 meter. Vid OS 1908 var han femma i stående längd.

ERIK LEMMING, GÖTEBORG.
Svensk mästare i spjutkastning.
Speerwerfen. Throwing the Javelin. Lancement du javelot.

ERIK LEMMING, GÖTEBORG. Svensk mästare i spjutkastning. (47)

Eric Lemming var ett stort svensk spjuthopp och han infriade förväntningarna med guld.

4.4 Idrottsmän – från fotografier

Friidrott fanns med redan vid de olympiska spelen under antiken. I löpning sprang man då en stadium – 180 meter. Mångkampen var också en tidig gren och den bestod av diskuskastning, längdhopp, spjutkastning, löpning och brottning. På 1800-talet började den fria idrotten slå igenom och i Storbritannien blev den en tävlingsidrott kring 1850.

Inför OS 1912 kretsade det mycket kring den allmänna idrotten – alltså friidrott.

EINAR NILSSON, STOCKHOLM.
Kulstötning. Svensk mästare i kulstötning och diskuskastning.
Kugelstossen. Putting the Weight. Lancement du poids.

Einar Nilsson (53)

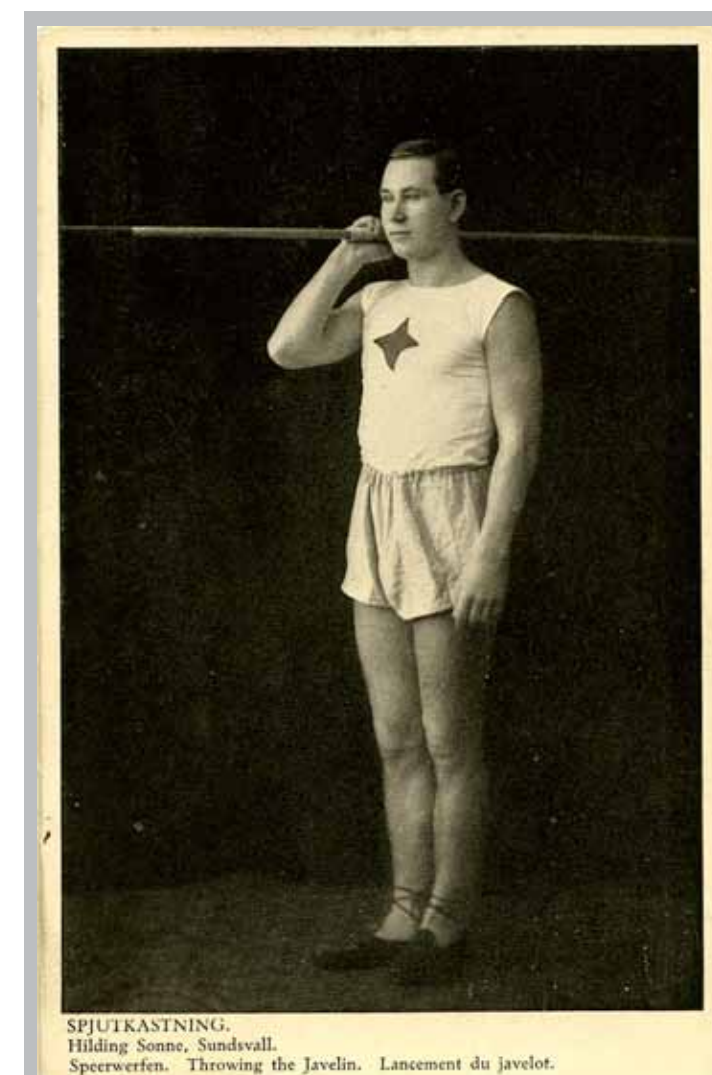
Einar från Djurgårdens IF tävlade diskus med båda händerna (4:a), kula med båda händerna (5), kula (7), diskus (10) femkamp (utslagen) och tiokamp (utslagen). Vid OS 1920 kom han femma i diskus.

K. KULLERSTRAND, STOCKHOLM.
Höjdhopps med ansats. (Svensk mästare.)
Hochsprung mit Anlauf. Running High Jump. Saut en hauteur avec élan.

K. Kullerstrand (51)

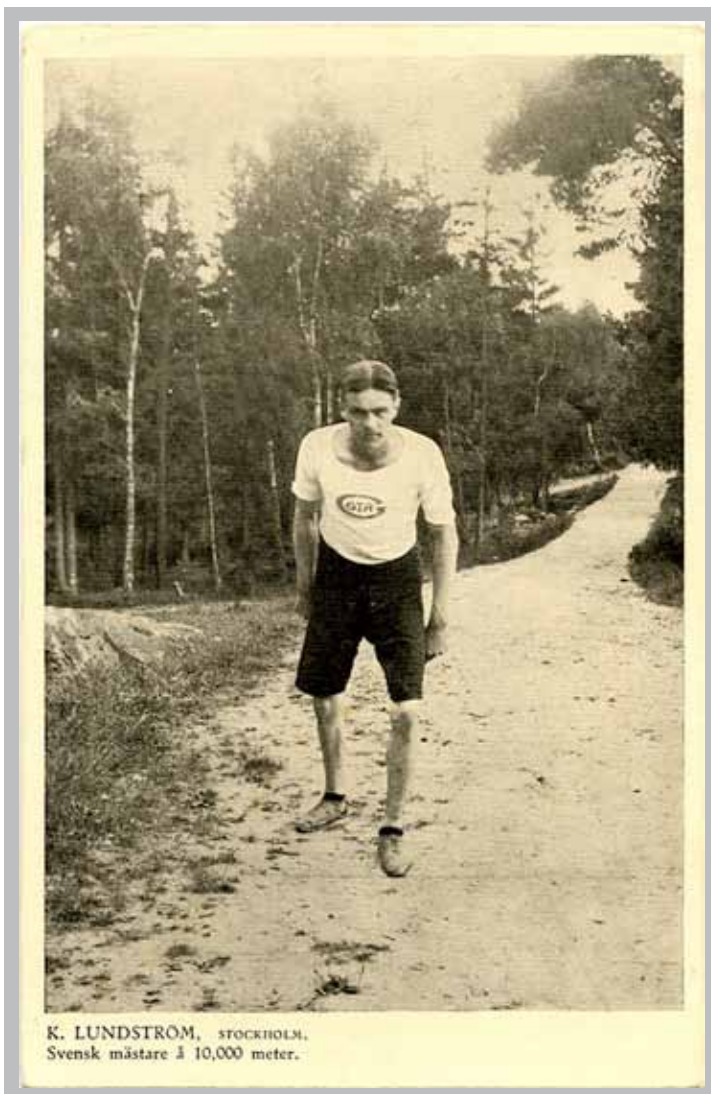
Karl Axel Kullerstrand blev åtta vid OS i Stockholm. Han vann tre SM: 1911, 1916 och 1917. Han hade även det svenska rekordet i höjdhopps med 189 cm 1917.

SPJUTKASTNING.
Hilding Sonne, Sundsvall.
Speerwerfen. Throwing the Javelin. Lancement du javelot.

SPJUTKASTNING. Hilding Sonne, Sundsvall. (67)

Hilding Sonne blev elva i spjutkastning och 14:e spjutkastning båda händer.

K. Lundström (68)
Klas Lundström blev vid OS 13:e i terränglöpning och utgick på 5.000 meter försök.

E. Vide (65)
Ernst Vide var svensk medeldistanskung åren kring 1912. Vid OS tog han lagsilver för Sverige på 3.000 meter där han var individuell fyra samt att han blev femma på 1.500 meter.

HÄCKLÖPNING. I. Möller, Göteborg. Svensk mästare å 200 och 110 meter. (69)
Ivan Möller blev placerad på 100 och 200 meter men ingick i det svenska laget på 4x100 meter där det blev silver. Han var mycket duktig på 110 meter häck men deltog aldrig i denna gren i OS.

Vid SM i Jönköping 1911 konstaterades trots uruselt väder att svenskarna gått fram oerhört mycket. Det blev under vintern och våren träningsläger i Stockholm och den 22 april fick de svenska idrottsmännen ta Stadion i bruk för träning. OS-uttagningar ägde rum på Stadion i början av juni. Även i övriga idrotter var det stora förberedelser.

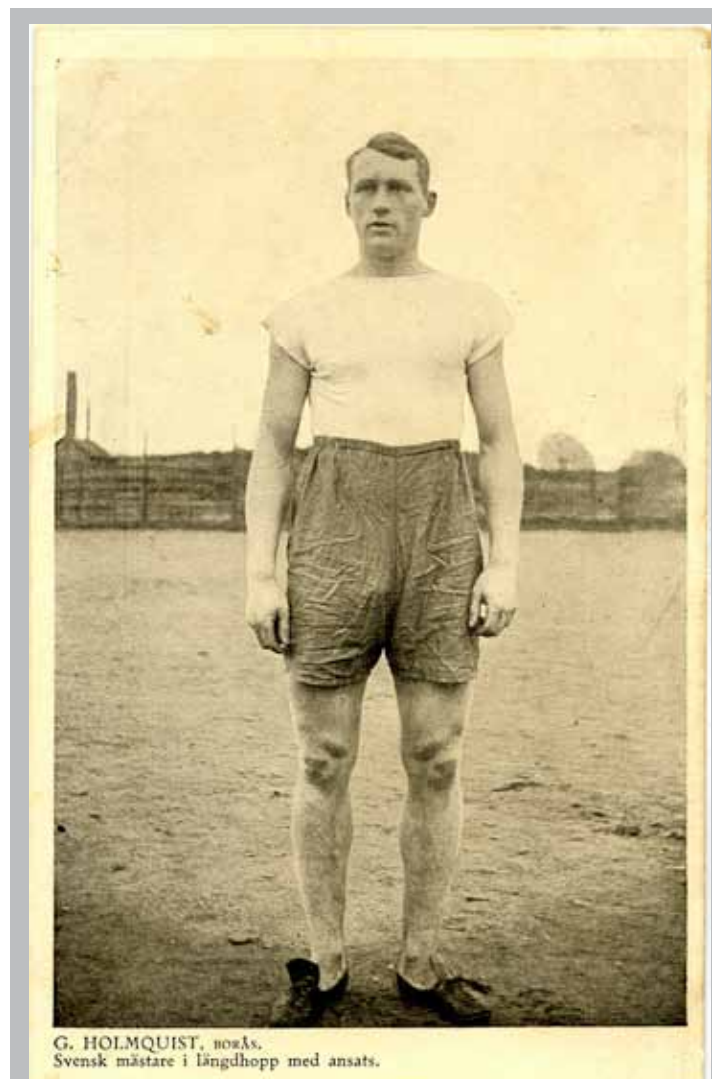
Det kan noteras att det anställdes en amerikansk friidrottstränare för svenskarna. Han hette Ernie Hjertberg och var faktiskt född i Jönköping under namnet Ernst men flyttade med sin familj som fyraåring till USA. Han var den förste helt professionella tränaren i Sverige – arvoderad motsvarande dåtida statsrådslön. Det var Ernie som hittade på ramsan: Heja Sverige friskt humör, det är det som susen gör.

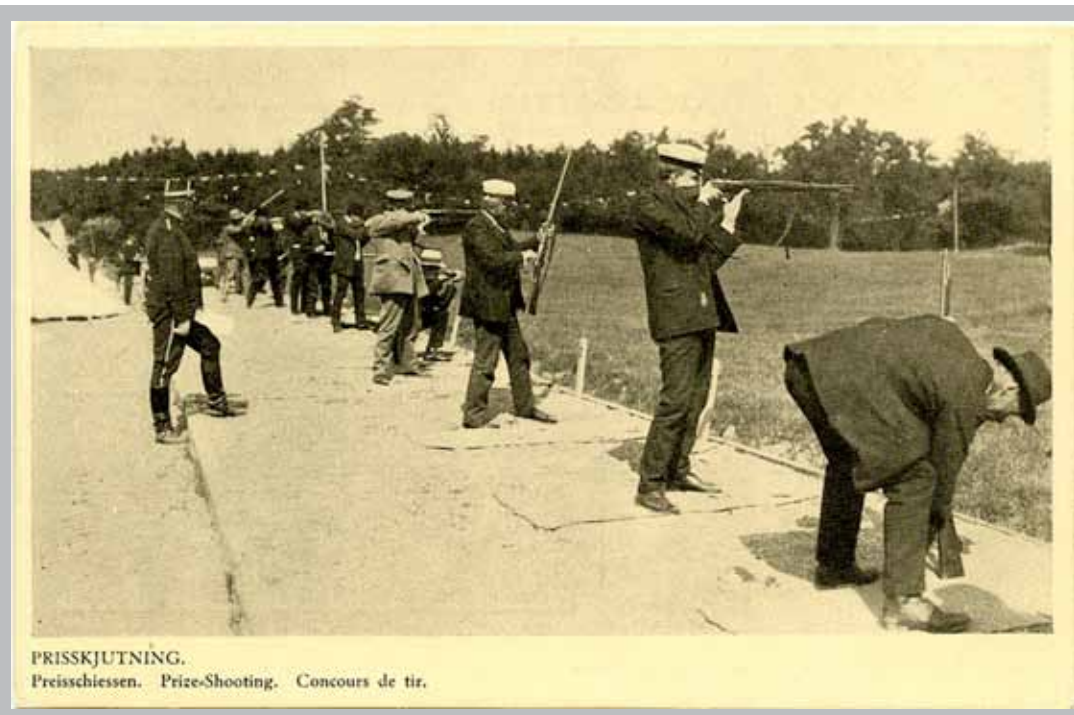
SIGGE JACOBSSON. Vår bästa Marathonlöpare. (52)
Sigfrid "Sigge" Jacobsson var född i Finland men svensk medborgare. Han kom sexa på Marathon vid OS 1912. Det var en stor svensk besvikelse då han tillhörde guldfavoriterna.

TURE PERSSON, MALMÖ vinner 200 meter. (71)
Ture Persson var svensk mästare på 200 meter men i OS räckte han inte till. Han blev fyra i en av de sex semifinalerna och missade därmed finalen.

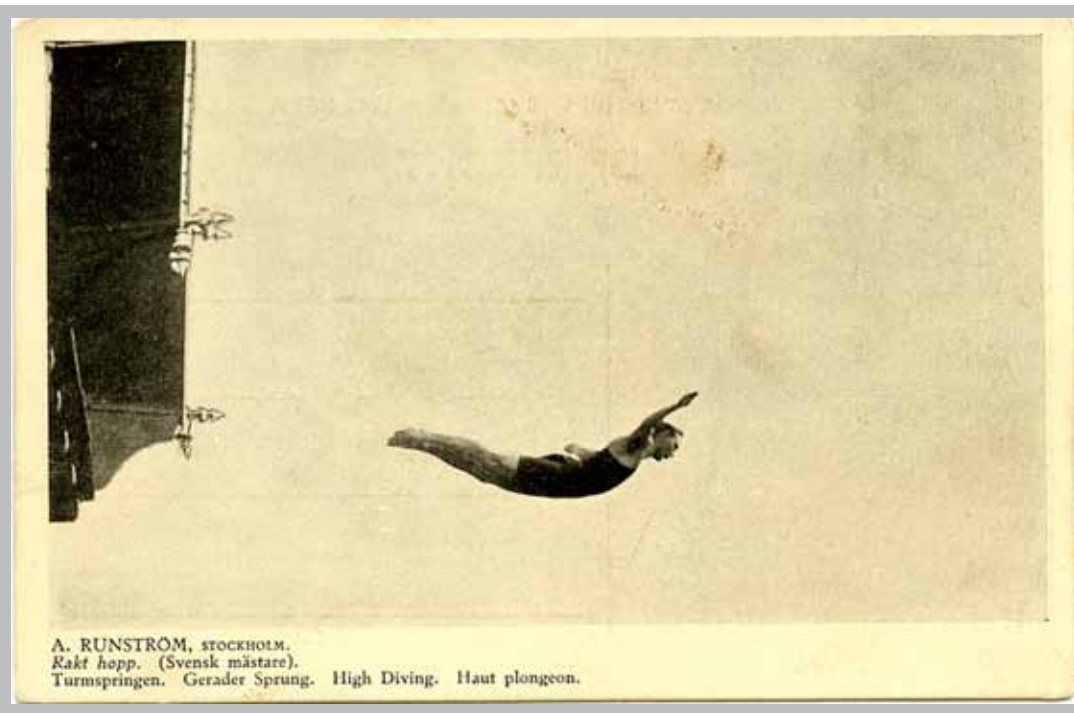
G. Holmquist (70)
Gustaf Holmqvist vann SM 1911 men fick ingen plats i det svenska OS-laget.

PRISSKJUTNING.
Preisschiessen. Prize-Shooting. Concours de tir.

Prisskjutning (48)

Skyttarna tränade och tävlade inför OS. Till den första inskjutningen 2011 anmälde sig 640 skyttar varav 442 antogs. 200 gick vidare till den andra inskjutningen. De 100 bästa uttogs till den tredje skjutningen i Stockholm 4–5 maj 1912.

A. RUNSTRÖM, STOCKHOLM.
Rakt hopp. (Svensk mästare).
Turmspringen. Gerader Sprung. High Diving. Haut plongeon.

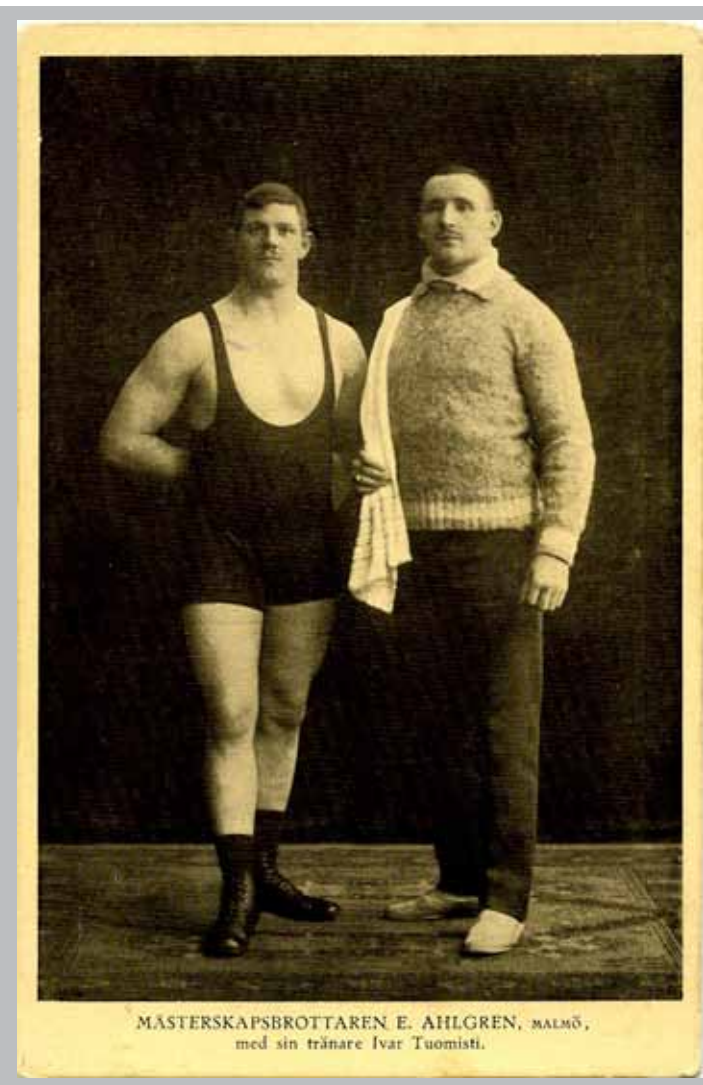
A. Runström (64)

Axel Runström kom sexa i raka hopp och blev placerad i svikhopp. Han deltog även i OS 1908 som placerad i varierande hopp och bronsmedaljör i det svenska vattenpololaget.

De svenska förberedelserna var minutiösa och över hela landet var OS på var mans läppar. I terränglöpning var det OS-uttagningar i början av juni. I övrigt kan nämnas fäktning på Hasselbacken 12–14 maj, dragkamp på Tranebergs IP i maj och juni, cykel med Mälaren Runt 2 juni, simhopp i Djurgårdsbrunnsviken 4–5 juni, skytte vid Kaknäs och Råsunda 3–7 maj och modern femkamp i Stockholm 8–12 april.

Cyklisternas uttagning ägde rum den 2 juni med den traditionella tävlingen Mälaren Runt. Denna tävling var SM och tolv man jämte en reserv togs ut till OS.

Som en sista förberedelse hölls ett träningsläger i Mariefred. De svenska cyklisterna redo att ta upp kampen. var nu

MÄSTERSKAPSBROTTAREN E. AHLGREN, MALMÖ,
med sin tränare Ivar Tuomisti.

Mästerskapsbrottaren E. Ahlgren, Malmö med sin tränare Ivar Tuomisti (73)

E. Ahlgren hette Anders Ahlgren och blev tvåa vid OS i grekisk-romersk stil -82,5 kg.

E. TÖRNROS.
Svensk mästare i Marathonlöpning.
Marathonlauf. Marathon Race. Course de Marathon.

E. Törnros (49)

E. Törnros borde vara G. Törnros för det är Gustaf Törnros på bilden. Han var ett svenskt hopp inför OS men utgick. Vid extra-OS 1906 var han fyra och två år senare på OS i London 21:a. Han vann SM-guld i maratonlöpning år 1911 och 1912.

Vid Sollentuna kyrka nära Rotebro finns det speciellt uppsatta minnesmärket, som visar vändpunkten för maratonloppet.

MILITÄRTÄFLAN.
Militärwettlauf. Military Walking Race. Concours de marche militaire.

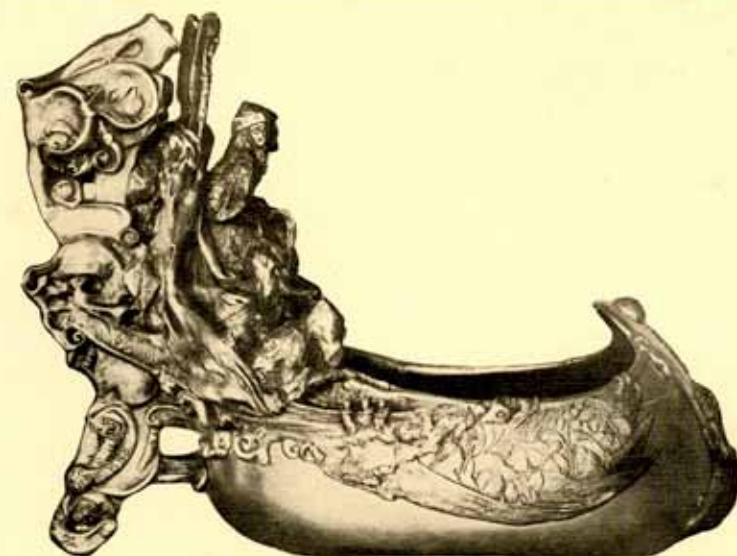
Militärtäflan (66)

Denna idrottsgren infördes till OS 1912 efter en idé av Pierre de Coubertin. I dag kallar vi tävlingen för modern femkamp.

4.5 Priser och medaljer

Pricing is an important part in a competition. Total awarded 20 hiking rates ten of which were completely new to this OS. Sweden conquered no less than seven of these prices.

The organizing committee in Stockholm had also, in accordance with what had previously been the case at the Olympic Games, to mint a commemorative medal to be awarded to officers and participants in the games. This medal's always obverse shows an ancient Greek trailer with four horses and two male figures, standing in the carriage, the one that runs up and another price judge, who rewards with laurel. On the reverse, conducted by E. Lindberg, were prepared on the crest of an ionic columns Zeus sitting on an antique chair and the goddess of victory in her hand, in the background, an outline of the castle in Stockholm and Helgeandsholmen with part of the parliament building facade..

H. M. Kejsarens af Ryssland vandringspris till segraren i Tiokamp.
Wanderpreis Sr. M. des Kaisers von Russland an den Sieger in Zehnkampf.
H. I. M. The Emperor of Russia's Challenge Cup to the winner of the Decathlon.
Le prix de S. M. l'Empereur de Russie au vainqueur dans le Décathlon.

H. M. The Emperor of Russia trophy to the winner of the Decathlon (76)
It was Jim Thorpe who won the prize but he was disqualified later.

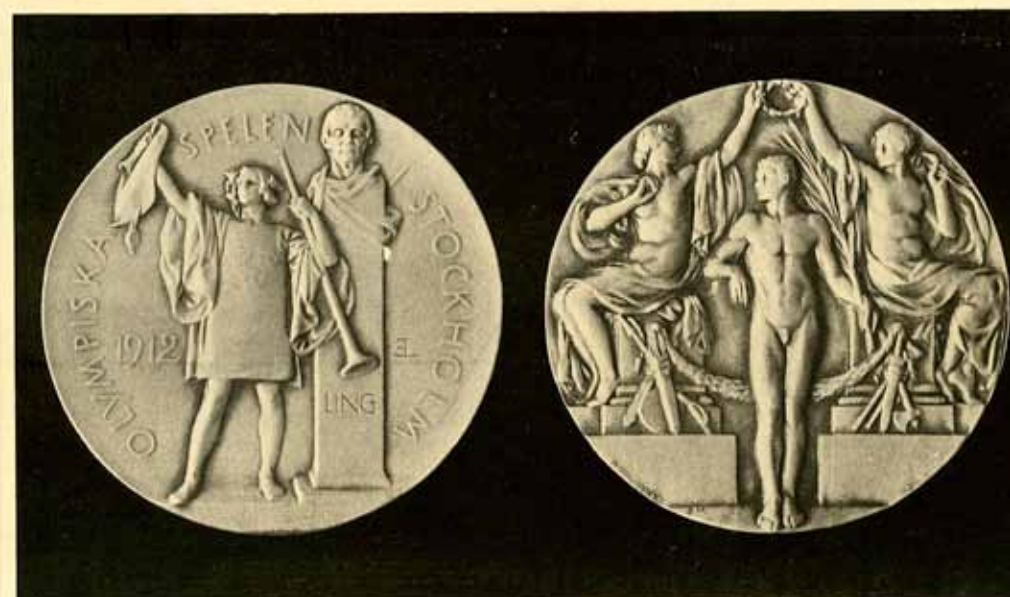
GREFVINNAN DE CASA MIRANDAS (Christina Nilsson) vandringspris till segraren i raka trampolin hopp för damer.
Wanderpreis der Gräfin de Casa Miranda (geb. Christina Nilsson) an die Siegerin im Geraden Turmspringen für Damen.
Countess de Casa Miranda's (née Christina Nilsson) Challenge Cup to the winner of the Ladies High Diving.
Coupe Challenge offerte par la comtesse de Casa Miranda (née Christina Nilsson) au vainqueur dans le concours de Haut Plongeon pour Dames.

Countess de Casa Miranda (Christina Nilsson) prize to the winner in straight trampoline jumping for women (78)
Greta Johansson, Sweden won this branch and got a mortgage in the price.

The Gold and Silversmiths vandringspris i brottning till segraren i tungvikt. (Innehafvare: R. Weisz, Ungern.)
The Gold and Silversmiths Wanderpreis an den Sieger im Ringen (Schwergewicht). (Verteidiger: R. Weisz, Ungarn.)
The Gold and Silversmiths' Challenge Cup in Wrestling to the winner in Heavy Weight. (Holder R. Weisz, Hungary.)
Coupe Challenge offerte par the Gold et Silversmiths au vainqueur dans la lutte (Poids Lourds). (Défenseur: R. Weisz, Hongrie.)

The Gold and Silversmiths trophy in wrestling for the winner in the heavyweight (75)
U. Saarela, Finland received this award.

OLYMPISKA SPELFENS PRISMEDALJ.
Die Olympische Preismedaille. The Olympic Prize-Medal. La Médaille Olympique.

Olympic Games Price Medal (6)
Price Medal face was the same as at the London Olympics in 1908 - to the right - while from the side - to the left - was produced exclusively for the 1912 Olympics: A young herald proclamation Olympic Games, and standing next to a statue of Per Henrik Ling, gymnastics father in Sweden.
Medal size was the Olympics in London and Stockholm, 33 mm in diameter.

There were several other medals and diplomas.

The total cost of prices was over 25,000 dollars.

Grefve Geza Andrassy's vandringspris i Hästtäcklingarne till segraren i prishoppning A.
Der Wanderpreis des Grafen Geza Andrassy an den Sieger im Preisspringen A. (Konkurrenzen zu Pferde.)
Count Geza Andrassy's Challenge Cup to the winner in Price Jumping A. of the Horse Riding Competitions.
Le prix du comte Geza d'Andrassy au vainqueur dans le concours d'obstacles A. (Jeux Equestres.)

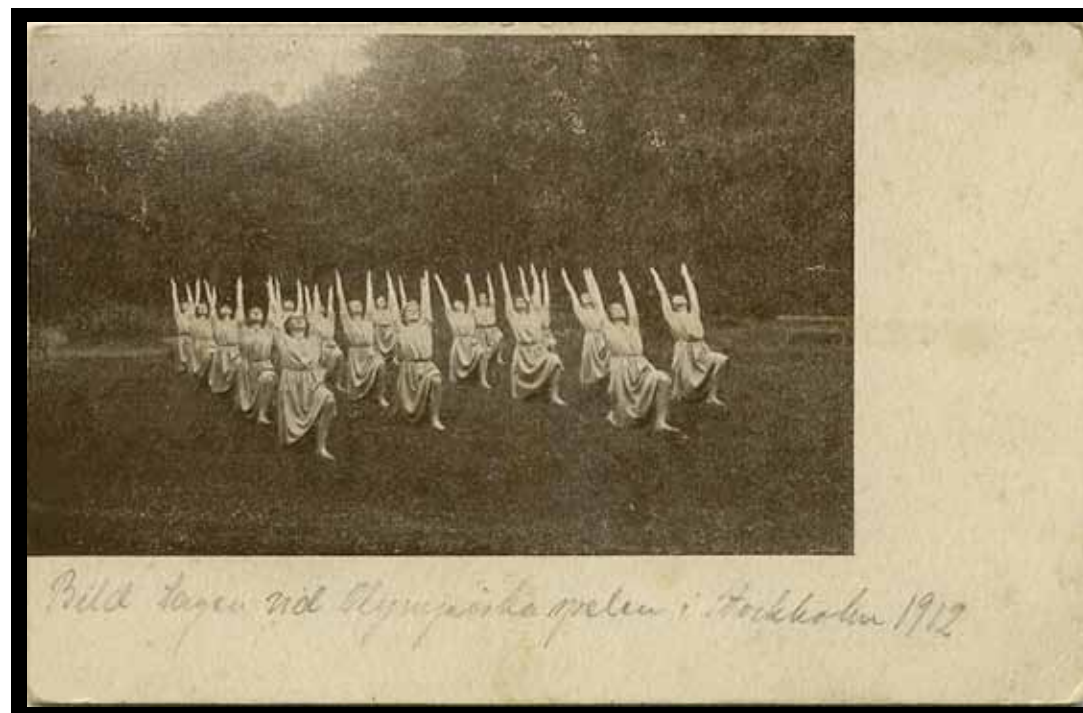
Count Gezaa Andrassy's trophy in the horse races for the winner in the price jumping A (77)
Jean Cariou, France, got the mortgage in the price.

OLYMPISKA FÖRSPÉLEN. LUNDS STUDENTKÅRS KARNEVAL 21 MAJ 1912

Studenterna i Lund valde ett OS-tema för sitt spex 1912.

Tryckning: Boktryck. Skånska Centraltr. Lund

Olympiska spelen i Stockholm 1912.

Tryckning: Boktryck. **Foto/förlag:** Gymnastikföreningen i Helsingfors, Finland

Det står på kortet att det är fotograferat vid OS, dock inte under själva tävlingarna.

OLYMPISKA SPELEN STOCKHOLM 1912

Tryckning: Ljustryck

Den danske siluettartisten Otto N. Lehd klippte besökarens silhuett av svart papper, vilken sedan klistrades på ett vykort med förtryckt text.

4.6 Övriga reklamkort med anknytning till OS 1912

Det har gått 100 år sedan OS 1912 och man tänker nog lätt: ingen kommersialism där inte! Men ack vad man kan bedra sig. På en rad sätt skaffade sig privatpersoner och företag inkomster i anknytning till OS. Det finns ett okänt antal kort kring OS, alltså utöver Granbergs två numrerade serier.

Det går aldrig att få veta hur många kort det finns..

De flesta korten är svenska men det finns också utländska där man på ett eller annat sätt gav PR för OS. En del länder presenterade inför OS 1912 egna idrottsmän på vykort eller så kom det vykort efter OS. Det här gjorde exempelvis Sverige efter OS 1908 – se blad 3.

FINLAND. Tryckning: Ljustryck.

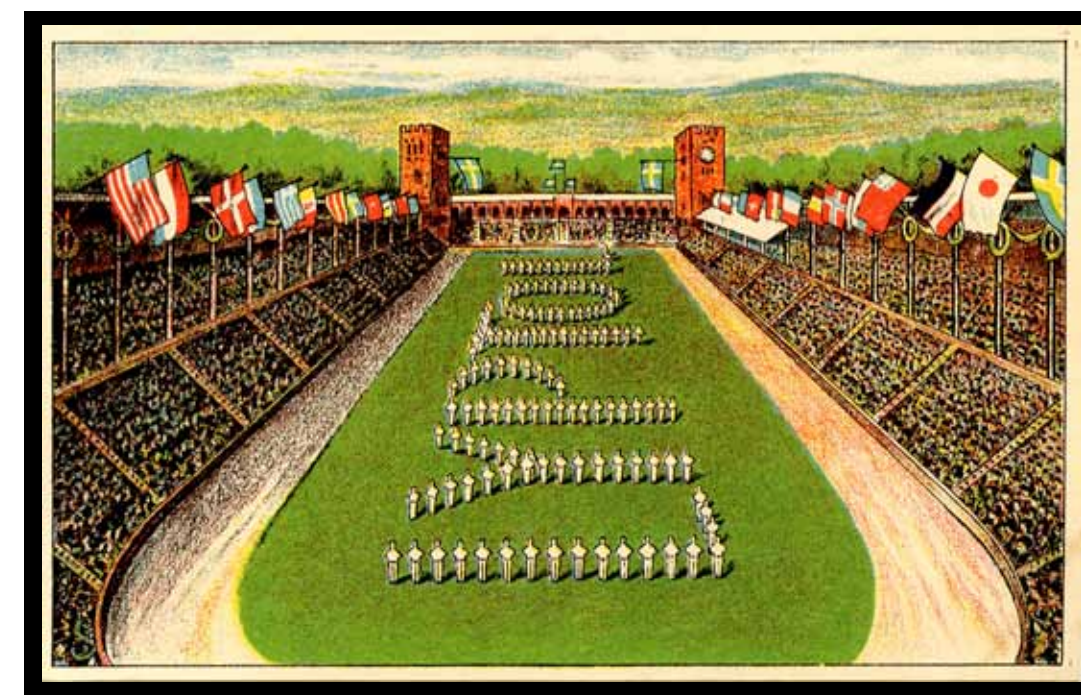
Den amerikanska truppen kom till Sverige med båten Finland och man bodde även på den under OS.

Aalborg Amt. De olympiske Lege 1912.

Tryckning: Ljustryck. **Förlag:** V Overgaard, Skørping.

Danska gymnaster vid OS 1912.

Lyptol var ett stark munvatten och man passade på att anknyta till OS. **Tryckning:** Ljustryck

5. Vykortens befordran

Grekerna satsade på OS-frimärken till sitt OS 1896 men i Sverige blev det 16 år senare inga frimärken. En insändarskribent i en dagtidning hade annars föreslagit ett svenskt OS-frimärke. Postens generaldirektör Juhlin gjorde dock tummen med för sådant ”geschäft”. Däremot togs brevmärken fram

med motiv av OS-affischen. Det finns även tre olika stämplat med anknytning till OS: Sveriges första maskinstämpel med text 29/6–22/7 1912 och två stämplat i tillfälliga postkontor i och kring Stadion: Stockholm Stadion 28/6–27/7 1912 och Stockholm Stadion LBR 28/6–27/7 1912. Alla vykort som befordrades med postverket fick inte med automatik någon av de här stämplatarna utan det berodde ju på vilka brevlådor som användes.

Stockholm. 1:sta pristagaren i Marathonloppet, Mc. Arthur.

Tryck: Ljustryck. **Förlag:** Svenska Litografiska AB, Stockholm

Den sydafrikanske guldmedaljören springer strax in på Stadion. Han tänker nog inte att det finns en brevlåda på vägen alldeles till höger om den läsande mannen, som inte verkar bry sig om vad som händer intill.

Stockholm Stadion LBR. LBR står för lådbrev. (Granbergs serie 2 nummer 190)

Stämpeln användes för försändelser som lagts på lådan och inte direkt lämnats in på expeditionen.

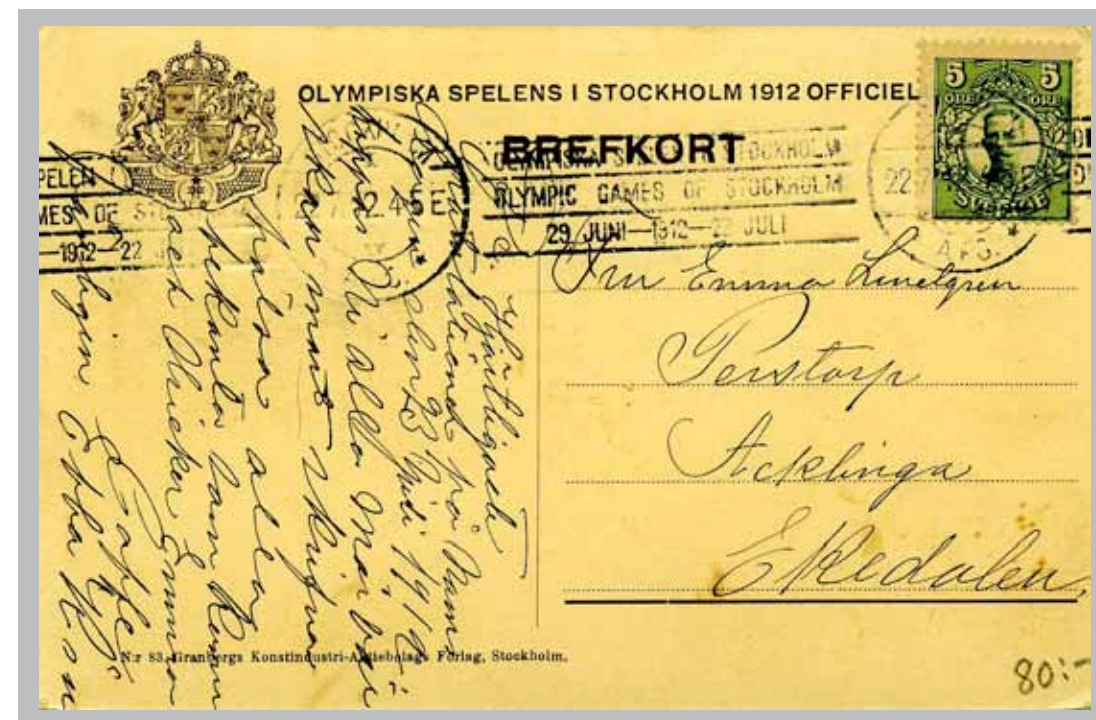

Till OS togs ett reklamärke fram, vilket trycktes med text på 16 olika språk. Motivet var samma som på OS-affischen av Olle Hjortsberg.

Reklamärkena trycktes i 4.782.200 exemplar, mest på engelska: 2.337.600 och minst på kinesiska: 17.500.

Det på kinesiska kom inte att användas i Kina då det ”skulle vara ägnadt att sår kinesernas anständighetskänsla”. Efter en kompromiss döljdes mannens könsorgan men inte ens det räckte för att blidka kineserna.

Stämpelbundna reklamärken är mycket ovanliga på vykort – lite vanligare på brev. Orsaken är säkert att med reklamärket på plats skulle det inte vara utrymme att skriva någon längre hälsning.

Stockholms maskinstämpel med PR för OS 1912. (Granbergs serie 1 nummer 83)

Vysidan föreställer Stockholms Stadion.

Avtryck är kända från den 27 april till den 22 juli, som var spelens sista dag. Det var den första stämpeln i världen med reklam för olympiska spel.

Stockholm. Nya Kungl. Posthuset. Olympic Games of Stockholm 1912

Tryck: Ljustryck. **Förlag:** Granbergs Konstindustri AB, Stockholm

Torben Grut som ritade Stockholms Stadion var även engagerad i samband med tillkomsten av Stockholms Posthus, vilket stod klart 1903. Detta är ett av flera vykort som 1911 försågs med en reklamtext för OS 1912. Posten från Stadion skickades till Posthuset där den sedan gick vidare till sina slutdestinationer.

6 Mer än idrott under OS

6.1 Sångarfest

I anslutning till OS arrangerades en svensk sångarfest som samlade över 4.400 sångare. För festen hade anordnats en provisorisk sångarhall som förutom sångarna rymde 8.000 personer.

Festen varade i tre dagar. Det hölls två konserter i sångarhallen, en friluftskonsert på Skansen samt en i Stadion.

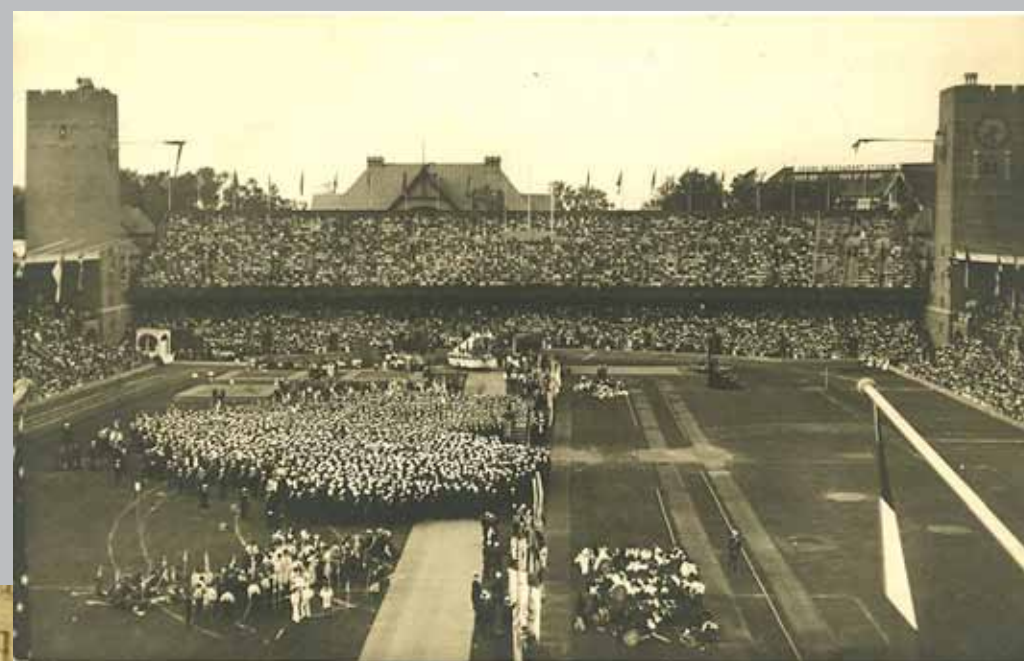
SÅNGARHALLEN vid II:s Allmänna Svenska Sångarfesten i Stockholm 1912.
Tryck: Ljustryck. Axel Eliassons Konstförlag, Stockholm

En sånghall uppfördes på gården till Engelbrekts folkskola vid Valhallavägen. Det var alltså inte långt från Stadion.

Stockholm. Interiör av Sångarhallen
Tryck: Ljustryck. Svenska Litografiska AB, Stockholm

Det framfördes företrädesvis fosterländska sånger av dels den stora kören på 4.400 personer, dels av medlemmar från länssångarförbund som bestod av 200–800 sångare.

Svenska Sångarförbundets konsert i Stadion. (200)

En del i tre dagars sångarfest blev ett framträdande i Stadion.

Konserten på Stadion lockade 27.000 personer att lyssna och den föregick av ett stort sångarfesttåg i vilket 6.000 personer ingick.

I tåten gick grupper föreställande fosterländska sången, krigssången, kyrkosången och folkvisan samt grupper från varje län som visade upp sig på för varje län speciellt tema.

Från Sångartåget i Stockholm den 13 Juli 1912. Folkvisan.
Tryck: Ljustryck. Svenska Litografiska AB, Stockholm

Från Sångartåget i Stockholm den 13 Juli 1912. Hedersvaken kring Sångarförbundets standar, en man från hvarje länsförbund
Tryck: Ljustryck. Svenska Litografiska AB, Stockholm

Scoutlägret å Djurgården, Stockholm, under Olympiska spelen 1912.
Tryck: Ljustryck. Svenska Litografiska AB, Stockholm

Scouting kom till Sverige i en tid då folkrörelser som väckelse-rörelsen, nykterhetsrörelsen och arbetarrörelsen var stora. 1910 räknas som startåret för scouting i Sverige.

Vid OS deltog scouter från ett 30-tal scoutkårer runt om i landet.

6.2 Scouting och nöjesfält

Ett stort scoutläger var en integrerad del i OS 1912.

Inte mindre än 1.200 scouter inkvarterades på Djurgården. Platsen var närmare bestämt vid Ma-nilla, strax intill Djurgårdsbrunnsviken.

De flesta scouterna kom från Sverige men en del också från andra länder.

Från Simtäflingarna, Kungliga logen.

Tryck: Ljustryck

Scouterna användes flitigt i olika arenor och inte minst i simstadion. På detta tyvärr mörka kort kan man se tre scouter.

Scouterna fick en rad uppgifter under OS. I Stadion var det 600 scouter på plats varje dag även på tennisarenan med flera aktivi-teter.

Scouterna hade även en egen gymnastikuppvisning i Stadion. Den ägde rum fredagen den 12 juli.

Nöjesfältet "Olympia" (27)

Till förnöjelse fanns ett litet tivoli kallat Olympia och det låg inte så långt från Stadion. Platsen var invid Stu-regatan i närheten av Värtan.

Här fanns en större restaurang, dansbanor, marionette-ater, rutschbanor och andra enklare nöjesattraktioner.

Nöjesfältet besöktes av inte mindre än 350.000 perso-ner.

Entrén till nöjesfältet var 25 öre och en avsevärd del av inkomsterna tillföll organisationskommittén för Olympiska Spelen.

Restauranten på nöjesfältet "Olympia" (26)

Korten från nöjesfälten hör till de som är svårast att finna i Granbergs OS-serie.

Restauranten på nöjesfältet "Olympia" (23)

Alldeles i närheten av Stockholms Stadion fanns det uppbyggda nöjesfältet.

6.3 Festligt

OS var inte bara liktydigt med tävlingar. Det hände mycket annars, både på OS-anläggningarna och ute på stan. Sångarfest, nöjesfält och stora fester hörde till.

Det var en rad officiella fester och en del av dem anordnades av de kungliga. Den 6 juli hade kungen och drottningen ett garden-party i Logården på Slottet och den 16 juli bjöd de in till middag. Kronprinsen bjöd in till två middagar på Slottet. Prins Wilhelm bjöd in till två fester.

STOCKHOLM. ROSENDALS SLOTT

Tryck: Ljustryck. Förlag: L. Liebenfeld, Stockholm

På Rosendals Slott hölls någon av festerna under OS 1912.

Förströelser ansågs som en viktig sak under OS i Stockholm. Det tillsattes den 30 oktober 1911 en "Kommitté för Förströelse".

Kommittén arbetade med stadens dekorerings, kommunikationer, lustresor, kvällsfestligheter med mera.

Grand Restaurant Stadion. (15)

Restaurangen invid Stadion lockade under OS-dagarna den ljuvliga sommaren 1912.

Hasselbacken var nöjespalatset nummer 1 under OS och där hölls åtta officiella fester plus att där var folk som roade sig i övrigt under hela sommaren.

Hasselbacken är i skrift känt från 1748 och än i dag är det restaurangverksamhet på platsen.

Kungl. Nya Dramatiska Teatern Stockholm

Tryck: Ljustryck. Förlag/tryck: CN LJ, Sthlm

Den nya teatern stod klar 1908 och under OS gavs den 6 juli en svensk balladkonsert med hovsångaren John Forsell som solist.

Stockholm. Nordiska Museet

Tryck: Ljustryck. Förlag: C.N. Lj Sthlm

På Nordiska Museet satsade man extra under sommaren 1912 och det var bland annat en utställning med hemslöjd från Östergötland.

HASSELBACKEN. STOCKHOLM.

Tryck: Ljustryck. Förlag: L. Liebenfeld, Stockholm

Hasselbacken på Djurgården var den tidens inneställe där de flesta OS-tillställningarna ägde rum.

7 OS-tävlingarna

7.1 Allmän idrott

7.1.A 100 m – 1.500 m

Sverige lyckades mycket bra i allmän idrott, som var dåtidens namn på fri idrott.

Guld: Hugo Wieslander, Gustav Lindblom och Erik Lemming.

Silver: herrlaget 3.000 m; herrlaget 4x100 m, Hjalmar Andersson, Charles Lomberg och Georg Åberg.

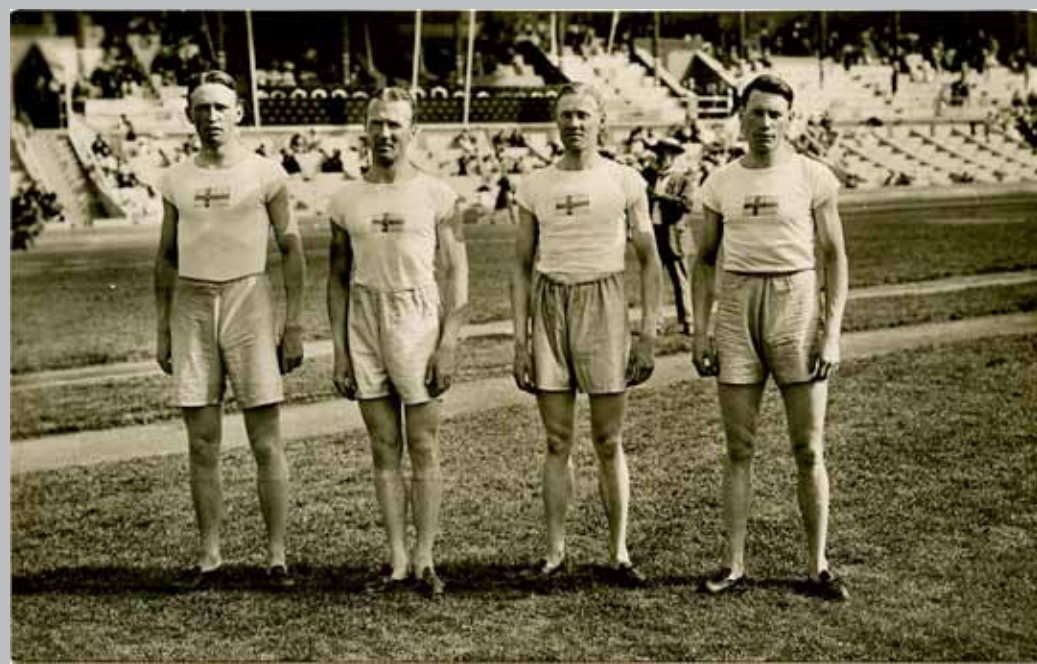
Brons: John Eke, Gustaf Holmér, Emil Magnusson, Georg Åberg, Bertil G:son Uggla och Erik Almlöf.

100 mtrs. lopp. K. Lindberg (Sverige) vinner sitt heat. (inget nummer)

Det speciella med detta kortet är att det saknar nummer så vi får kalla det nummer 0. Det är för övrigt det enda kända kortet ur Granbergs serie som saknar nummer.

Knut "Knatten" Lindberg (1882–1961) tog vid OS silver i stafett 4 x 100 m men blev utan medalj individuellt. Knut erövrade 27 svenska mästerskap varav fem i fotboll. 1906 satte han inofficiellt världsrekord på 100 meter med 10,6 sek.

Det svenska stafettlaget 400 m. 2:dra pris. Persson, Möller, Luther, Lindberg (115)

Thure Persson (1892–1956). På 100 meter och 200 meter blev han utslagen i försöken. Ivan Möller (1884–1972). Han blev utslagen i semifinalerna på både 100 och 200 meter.

Karl August "Charles" Luther (1885–1962) deltog även på 100 meter och 200 meter men blev utslagen i semifinalerna.

Knut "Knatten" Lindberg (1882–1961) var i semifinal på både 100 och 200 m.

ERNIE HJERTBERG.
De svenska idrottsmännens tränare.

Löpning 800 m. Holden, U.S.A. längst till höger med Björn (85)
ERNIE HJERTBERG. De svenska idrottsmännens tränare. (79 serie 1)

Från USA engagerades den svenskfödde friidrottstränaren Ernie Hjertberg. Han hade rykte om sig att vara USA:s främste friidrottstränare och han infriade förväntningarna.

Löpning 800 m. Holden, U.S.A. längst till höger med Björn bakom (85)

Evert Björn (1888–1974) tog sig vidare från försöksheaten, men slogs ut i en av semifinalerna.

Evert Björn även upp på 1 500 meter där gick han till final. Han hamnade där på delad nionde plats.

De svenska 1.500 m. Löparna Zander och Björn (121)

Evert Björn (1888–1974) gick till final och hamnade där på delad nionde plats. John Zander (1890–1967) blev sju i finalen.

7.1.B 3.000 m och långdistans

USA vann som väntat nästan hälften av alla guldmedaljer men den svenska satsningen gav flera medaljer.

En av de mest uppmärksammade svenskarna var Sigge Jacobsson.

Så här skriver Christian Lindstedt om Sigge i den idrottshistoriska boken *Mellan heroism och idioti* som kom ut 2005: Tre år före OS var han 26 år gammal, stadgad och gift, helt utan idrottsligt förflutet och knappast en person som förväntades inleda en karriär som löpare.

Men redan från första början fick hans framgångar något av en saga över sig. I sitt första lopp på distansen blev han svensk mästare i juni 1910.

Hans ordinära bakgrund var en stor tillgång, men det skulle sedermera visa sig att han var minst sagt ovanlig. Siggas löparkarriär kännetecknades av en samvetslös energi, långt driven perfektionism, sinnrikhet och inte minst en närmast arrogant individualism.

Sverige och Tyskland starta i laglöpningen 3.000 m (181)

Det var manfall i försöksheaten. Ryssland uteblev i det med Sverige och Tyskland. I lagtävlingen över 3.000 meter blev det USA, Sverige och Storbritannien i finalen och det blev också den ordningen i prislistan.

Marathonlöparnes start från Stadion. Stockholm. Tryck: Ljustryck. Svenska Litografiska
Sigge Jacobsson (1883–1961) var en av favoriterna men han syns inte på just detta kortet.

Eftersom Jacobssons tycktes visa att vem som helst kunde bli en hyllad idrottsstjärna blev han snabbt publikens favorit.

Emil Norlander skaldade så här i en kuplett efter OS:

*A, Sigge-Sigge Jacobsson
fick tji, fick tji på maraton
för vägarne var långa dom
och skorna dom var trånga dom
han sprang, han sprang så svetten rann
men han blev bara sjätte man.*

Sigge Jacobsson tog kritiken hårt. Han blev arbetslös och slutade med löpningen en kort tid efter OS.

De svenska deltagarna i terränglöpningen 8.000 m (224)
Inte mindre än tolv svenskar ställde upp i terränglöpningen.

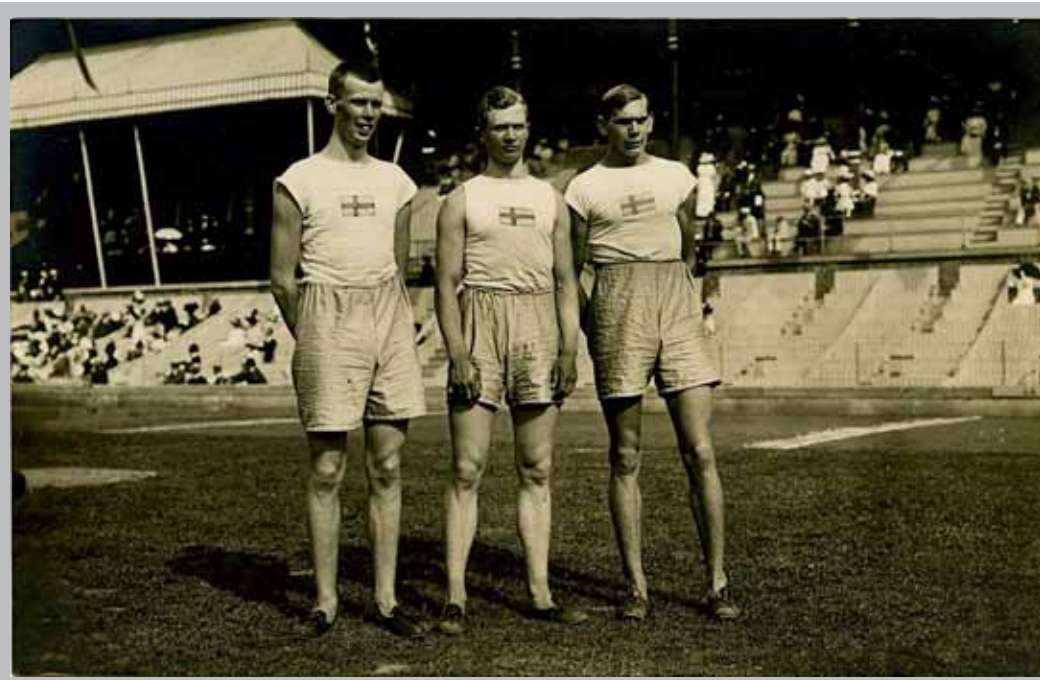

Kohlemainen, Andersson och Eke, de tre bästa i terränglöpningen (236)

Finländaren Hannes Kohlemainen (1889–1966) satte ett nytt världsrekord på 5.000 meter med inte mindre än 25 sekunder och dessutom vann han både 10.000 m och terränglöpningen 8.000 meter. Tvåa i terränglöpningen blev svensken Hjalmar ”Insjön” Andersson (1889–1971) och trea landsmannen John Eke (1886–1964).

Sigge Jakobsson, bäste européen i Marathonloppet. (212)
Sigge blev sexa i Marathonloppet.

G. Lindblom, G. Åberg och E. Almlöf, vinnarna i trestegshoppet (216)

Gustaf "Topsy" Lindblom (1891–1960) tog guld i tresteg.
Georg Åberg (1893–1946) blev tvåa i tresteg och trea i längd.
Erik Almlöf (1986–1971) tog brons i tresteg.

7.1.C Hopp

En av de mest anmärkningsvärda insatserna stod de svenska trestegshopparna för: alla tre medaljerna. Det blev även medaljer i längd och stav. I höjd blev det inga svenska medaljer och i Granbergsserien är det inga svenska höjdhoppare på bild.

B. Uggle i stafthopp (167)

Bertil Gustavsson Uggle (1890–1945) tog 380 cm vid OS i Stockholm.

G. Lindblom, segraren i trestegshopp (219)

Gustaf "Topsy" Lindblom (1891–1960) kom att bli en rikskändis och inte bara för att han tog guld i tresteg. Han kom att bli "Topsy" med hela svenska folket sedan han en gång i Norrköping deltagit i jakten på en förrymd cirkuselefant som hette just Topsy.

Civilt var han redaktionschef för Idrottsbladet 1915–34, sekreterare i Svenska Boxningsförbundet 1921–1929 och 1932–35, manager för boxaren Olle Tandberg 1940 och vd för danspalatset National, Nalen, 1934–1960.

Det var nog mest för Nalen som han blev känd av folket.

G. Åberg, 2:e i trestegshopp och 3:e i längdhopp (218)

Georg Åberg (1893–1946). Noterbart är att han vid OS hoppade 718 cm i längd.

G. Åberg, tredje pris i längdhopp (175)

Georg Åberg (1893–1946). Han var förste svensk över sju meter i längd.

Malmsten i stående längdhopp (102)

Gustaf Malmsten (1889–1976) blev fyra på 320 cm och det var åtta centimeter från bronset.

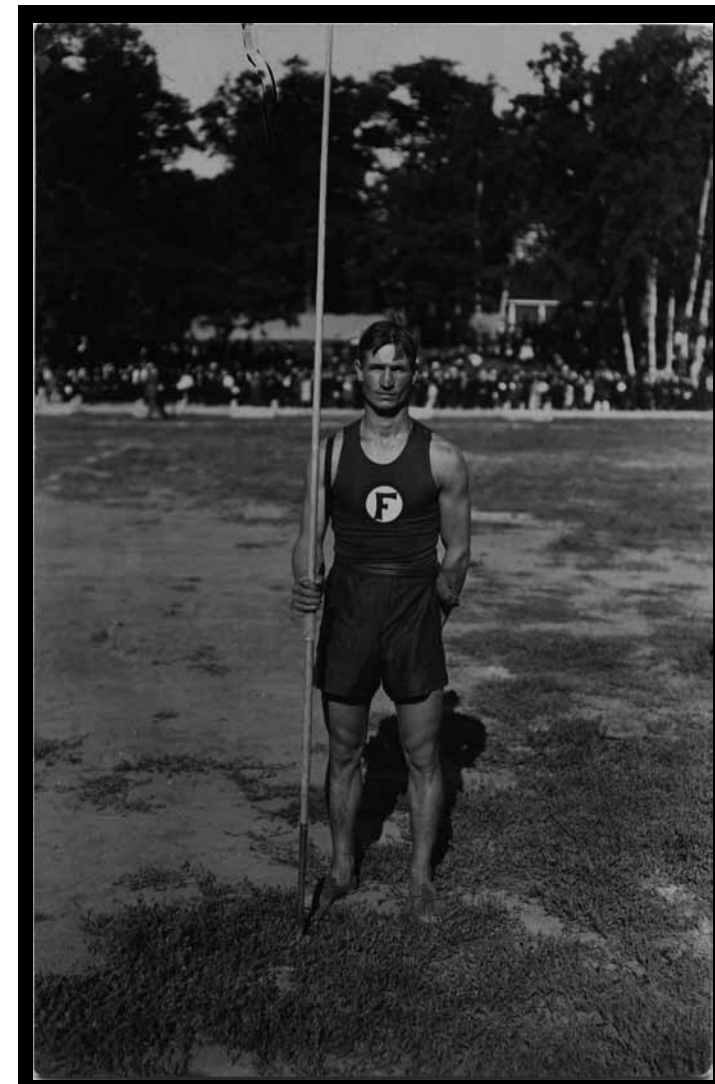
Femkamp. H. Wieslander kastar diskus (94)

Hugo Wieslander (1889–1976) blev sexa i femkampen. I tiokampen vann han sedan Jim Thorpe blivit diskvalificerad.

E. Magnusson, tredje i diskuskastning (209)

Emil Magnusson (1887–1933) var Sveriges främste diskuskastare vid hemma-OS.

William Krigsman

Tryck: Ljustryck

William Krigsman skrev det här kortet och det är han själv på bilden, troligen på Östermalms IP. Han deltog i OS med en 13:e plats som bästa placering. Han gjorde sig senare framför allt känd som ledare.

7.1.D Kast, mångkamp och dragkamp

Amerikanen Jim Thorpe var den mest omskrivne i OS, dubbla guld i femkamp och tiokamp. Vår svenske Hugo Wieslander blev sexa respektive tvåa och fick guldmedaljen när Jim Thorpe efter spelen diskvalificerades. Hugo vägrade dock att ta emot guldmedaljen.

Erik Lemming var en av våra mest omskrivna OS-deltagare och en framgångsrik sådan. Dragkampslaget blev också omskrivet med guld. För motståndet i finalen stor Storbritannien.

I diskus blev det svenskt brons genom Emil Magnusson. I kula blev det ingen svensk medalj.

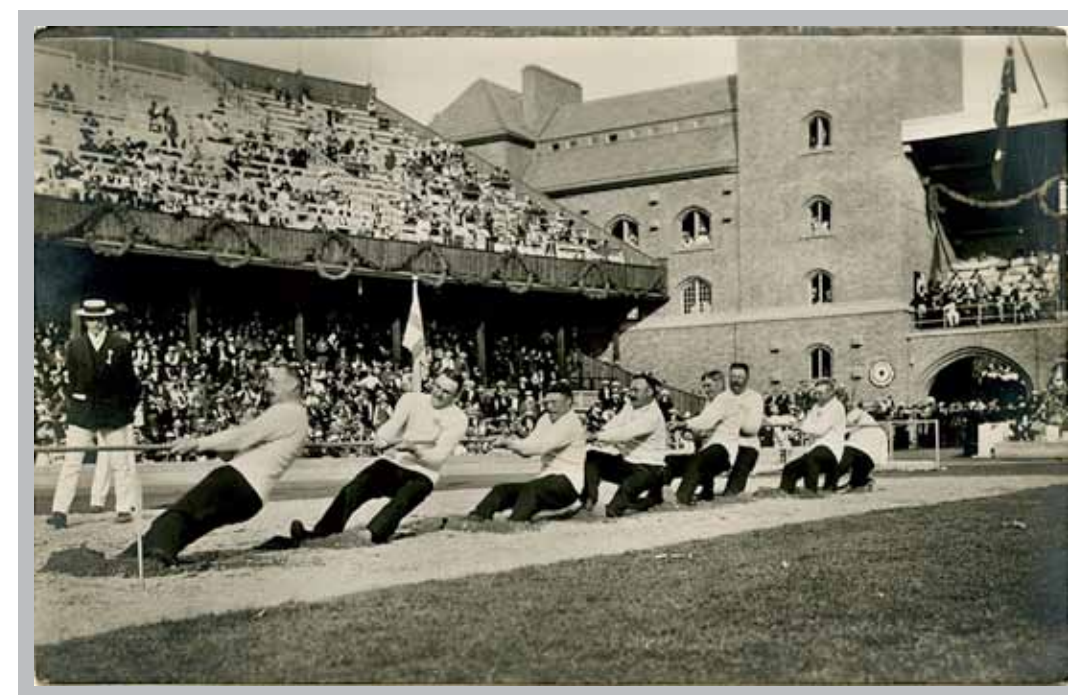
Eric Lemming, vinnare i spjutkastning, bästa hand (79)

Eric Lemming (1880–1930) var ett stort svensk spjut och han infriade förväntningarna med guld. Han tävlade i fyra OS och inte bara i spjut utan även i diskus.

Det svenska dragkampslaget, 1:sta pris (117)

De åtta svenska guldmedaljörerna: Erik Victor Larsson (1888–1934), Herbert Lindström (1886–1951), Erik Algot Fredriksson (1885–1930), Carl Jonsson (1885–1966), Johan Edman (1875–1927), August Gustafsson (1875–1938), Arvid Andersson (1881–1956) och Adolf Bergman (1879–1926).

Det svenska dragkampslaget, första pris (109)

7.2 Gymnastik

Sverige hade 56 deltagare i gymnastiken och herrlaget i artistisk gymnastik tog guld.

Olympiska Spelen 1912 i Stockholm kom att spela en mycket stor roll för utvecklingen inom svenskt idrottsliv i sin helhet och inte minst inom gymnastikrörelsen. Utöver gymnastiktävlingarna gavs där också två svenska uppvisningar. En manlig med 250 gymnaster och en kvinnlig med 48. Dessutom visade också Danmark och Finland var sin epokgörande uppvisning ledda av Niels Buckh respektive Elli Björkstén.

De svenska kvinnliga gymnasternas förbimarsch (73)

Svenskorna deltog endast i uppvisningen, inte i någon tävling.

Den svenska gymnastiktruppen, första pristagare (87)

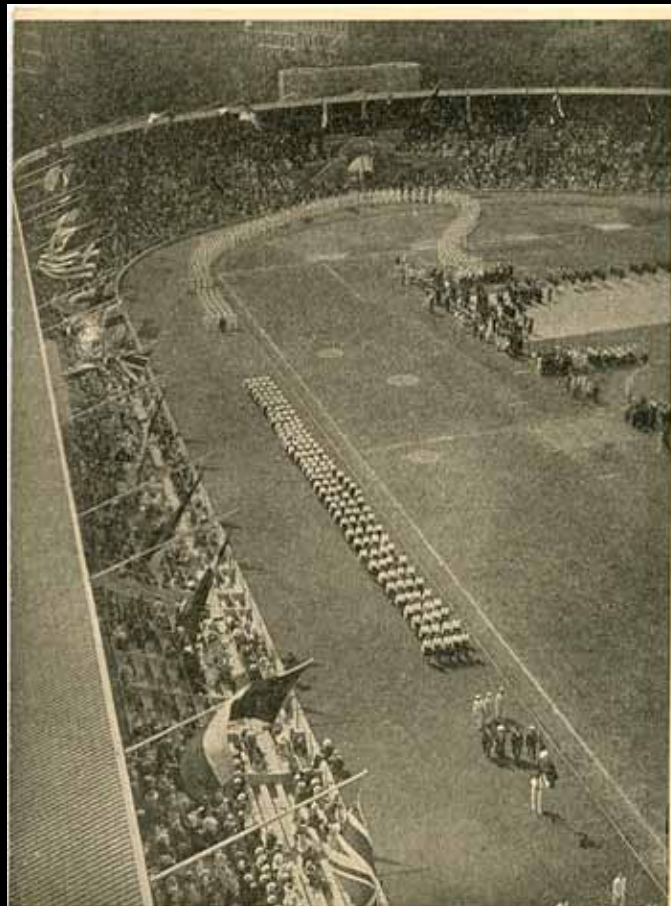
Det fanns ingen tillräckligt stor inomhuslokal för gymnastiken och därför hölls tävlingarna i Stadion.

Sverige hade ett samtränat lag i artistisk gymnastik och det blev guld.

Truppen bestod av 24 man under ledning av kapten Ebbe Lieberath. Till dessa kan läggas fanföraren löjtnant K.E. Ekbladh

Klädseln var vit gymnastiktröja med korta ärmar, vita långbyxor, vita skor och blågult skärp.

Det var fem domare i denna trupptävlan och de kom från Sverige, Norge, Danmark, Belgien och Storbritannien.

DE DANSKE GYMNASTERS INDMARSCH PAA STADION I STOCKHOLM
Billedet er taget oppe fra det ene af Stadions Taarne i det Øjeblik, da det danske Hold svinger ind paa Stadion. Forrest gaar det kvindelige Gymnastikhold, bagefter kommer de danske Skytteforeningernes store Herrehold.

DE DANSKE GYMNASTERS INDMARSCH PAA STADION I STOCKHOLM.

Tryck: Boktryck.

Ett danskt kort från OS 1912.

Svenska kvinnliga gymnasterna (66)

Noteras kan att det gick åt väldigt många funktionärer i de olika idrotterna. I gymnastiken var det 35 fördelat så här:

1 överledare med 3 assistenter

2 ledare för trupptävlingarna

2 ledare för den individuella tävlingen

17 domare med suppleanter

2 ledare för de svenska tävlings- och uppvisningsgrupperna

2 ordningschefer med 1 biträdande ordningschef

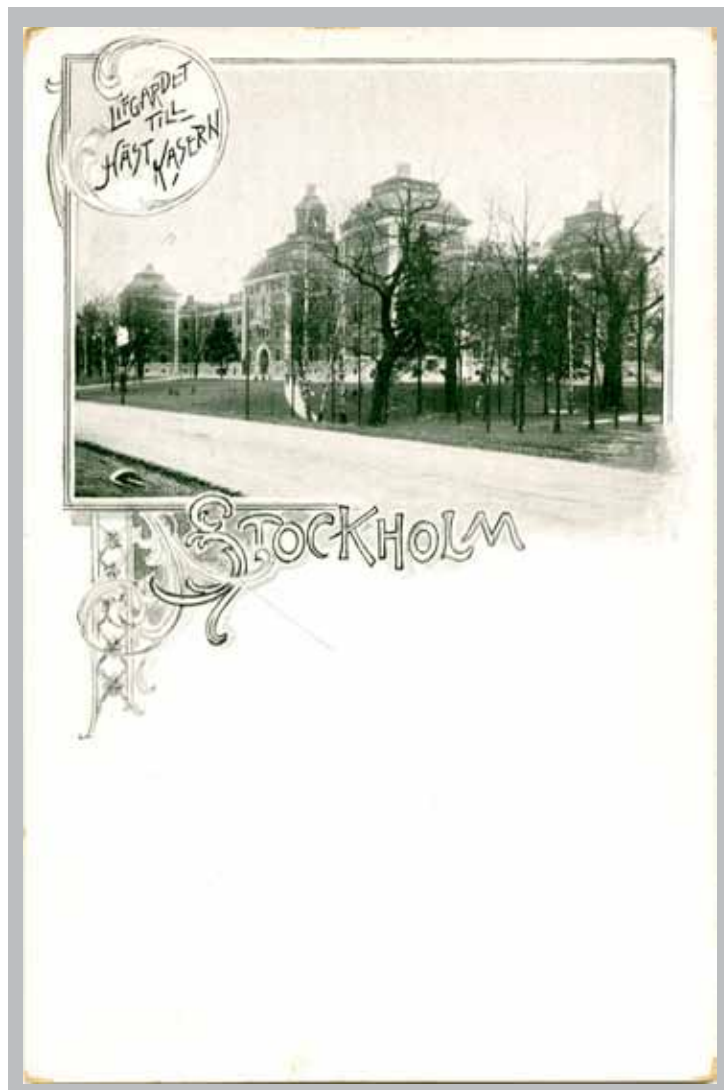
1 materialförvaltare och 1 biträdande materialförvaltare

3 tävlingssekreterare

Dessutom var det en funktionär från vardera Belgien, Danmark, Norge och Storbritannien

De svenska gymnasterna, första pristagare (91)

LIFGARDET TILL HÄST KASERN STOCKHOLM

Tryck: Boktryck

Livgardet alldeles intill Stadion användes en hel del under OS, bland annat i anslutning till hästtävlingarna.

Ryttmästare N. Adlercreutz (253)

Nils Adlercreutz (1866–1955) kom sexa i banhoppningen med Ilex. På Atout var han fyra i fälttävlan och ingick i det svenska laget som tog guld.

Löjtnant Grefve G. Lewenhaupt (241)

Gustaf Lewenhaupt (1879–1962) tog OS-guld i lag. Med sin häst Medusa blev det individuellt en niondeplats.

7.3 Hästtävlingar

Hästsporten gjorde premiär på OS 1900 men var sedan borta fram till OS i Stockholm.

Vid IOK-kongressen i Aten år 1906 väckte svenske representanten greve von Rosen förslaget om hästtävlingar vid OS. Det var ljumt intresse med tanke på kostnaderna men han lyckades övertyga ordförande baron Pierre de Coubertin.

Sverige fick i uppdrag att till kongressen i Haag 1907 komma med förslag på hur hästtävlingar skulle kunna arrangeras. Detta gjordes och meningen var att det skulle ha blivit hästtävlingar vid OS 1908 men dessa kom att ställas in.

I Berlin 1909 la svenskarna fram ett program för OS i Stockholm och här fanns hästtävlingar med.

Löjtnant Åke Hök, Sverige (257)

Åke Hök (1889–1963) med hästen Mona kom 22:a i banhoppningen.

Löjtnant E.G. Caspersson (245)

Ernst Casparsson (1886–1973) blev sexa individuellt i fälttävlan på Irmelin och vann lagguldet. I banhoppningen blev det en sjuätteplats med Kiriki.

Löjtnant A. Nordlander, segrare i "Military" (248)

Axel Nordlander (1879–1962) vann fälttävlan individuellt och i lag. Hästen hette Lady Artist.

Det segrande svenska laget i "Military". (264)
 Axel Nordlander (1879–1962), Ernst Casparsson (1886–1973) och Nils Adlercreutz (1866–1955)
 ingick det svenska laget som vann fälttävlan,

Löjtnant von Blixen-Finecke, segrare i steeple chase (240)
 Hans von Blixen-Finecke S:r (1886–1917) blev trea i dressyr – uppgiften på kortet stämmer inte
 – med hästen Maggie.

Löjtnant H. von Blixen-Finecke, 3:e i prisridning (242)
 Hans von Blixen-Finecke S:r (1886–1917) blev trea i dressyr.

Grefve C. Bonde segrare i prisridning. (250)
 Carl Bonde (1872–1957) tog ett guld vid OS 1912 men också ett
 OS-silver 16 år senare.

Tio nationer deltog under ridtävlingarna i OS 1912; Belgien, Chile, Danmark, Frankrike, Norge, Tyskland, Ryssland, Storbritannien, Sverige och USA.
 Det var mycket svenskt i ridningen och man tog hand om de flesta medaljerna.
 Flera länder hamnade utanför medaljskörden, bland andra Danmark och Ryssland.

Medaljfördelningen blev denna:

Nation	Guld	Silver	Brons	Poäng
Sverige	4	1	1	15
Tyskland	-	3	1	7
Frankrike	1	1	1	6
USA	-	-	1	1
Belgien	-	-	1	1

Konungen utdelar priserna från hästtävlingarna. (268)

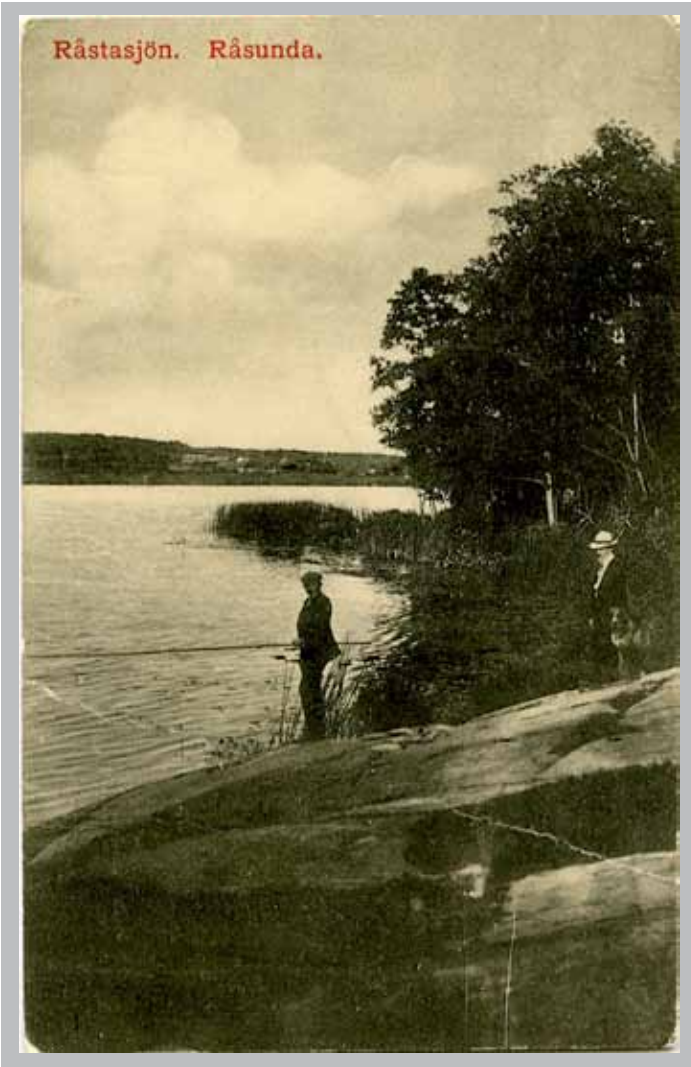
Det segrande svenska laget i prishoppning (270)
 Gustaf Kilman (1882–1946), Gustaf Lewenhaupt (1879–1962), Hans von Rosen (1888–1952) och
 Fredrik Rosencrantz (1879–1957) tog OS-guldet.

Hrr Lundeberg, Toivonen och Alf Swahn, 2:a, 3:e 1:a pristagare i skjutning på löpande hjort (44)
Medaljörerna från vänster: Åke Lundeberg 1888–1939, Nestori Toivonen (1865–1927) var från Finland och Alf Swahn (1879–1931).

Svenska skyttelaget. Skjutning med armégevär (3)
Det blev guld i det svenska laget med fritt gevär: Carl Björkman (1869–1960), Erik Blomqvist (1879–1956), Mauritz Eriksson (1888–1947), Hugo Johansson (1887–1977), Gustav Adolf Jonsson (1879–1949) och Bernhard Larsson (1879–1947). Det är oklart vem som är den sjunde mannen är.

Råstasjön. Råsunda. Stämplat 1911
Tryck: Ljustryck. Förlag: Oscar Fr. Swedberg, Råsunda
Jaktskyttet avgjordes på en bana vid Råstasjön i Solna, angiven som Ellenhill vid Råsunda.

7.4 Skytte

Tretton av OS-grenarna avgjordes vid Kaknäs. Programmet omfattade armégevär, frigevär, miniatyrgevär samt pistol eller revolver. Längsta avståndet var med armégevär då man sköt på 600 meters håll. Pistolskyttet var på 50 meter och det så kallade duellskyttet på 30 meter. Vid duellskyttet sköt man mot ett vridmål som föreställde en militärklädd person i helfigur. Målet syntes i tre sekunder, då skytten avlossade sitt skott. Därefter var målet borta i sju sekunder och kom tillbaka. Fem skott sköts. Grenen finns kvar i dag, men

Skyttestånden vid Kaknäs. (5)
Kaknäs på Gärdet var plats för flera av skyttetävlingarna.

kallas snabbpistol och skjuts mot en icke människoliknande tavla.

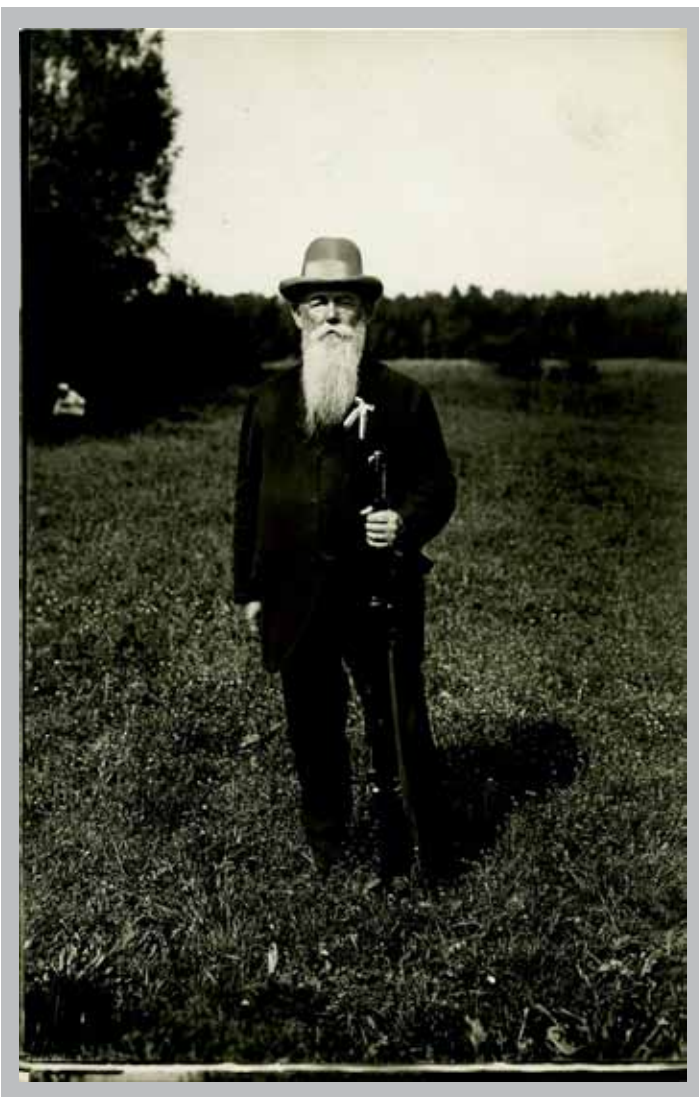
För svenskt vidkommande blev skyttet en stor succé. Till slut stod det klart vilka svenskar som skulle få ta upp kampen under OS.

Före tävlingarna hade skjutbanorna vid Stora Skuggan varit tillgängliga för träningsskjutning och likaså skjutbanorna vid Kaknäs den 25–28 juni. Här var det skjutning från morgon till kväll.

	Guld	Silver	Brons	Poäng	
Sverige	7	6	4	37	
USA	7	4	3	32	
Storbritannien	1	4	4	15	
Frankrike	2	-	-	6	
Danmark	-	1	2	4	
Ungern	1	-	-	3	
Norge	-	1	1	3	
Tyskland	-	1	1	3	
Ryssland	-	1	1	3	
Finland	-	-	2	2	

RIKSSKYTTETÄFLINGARNE VID KAKNÄS (1903)
Tryck: Ljustryck. Foto & förlag: Thorncliff

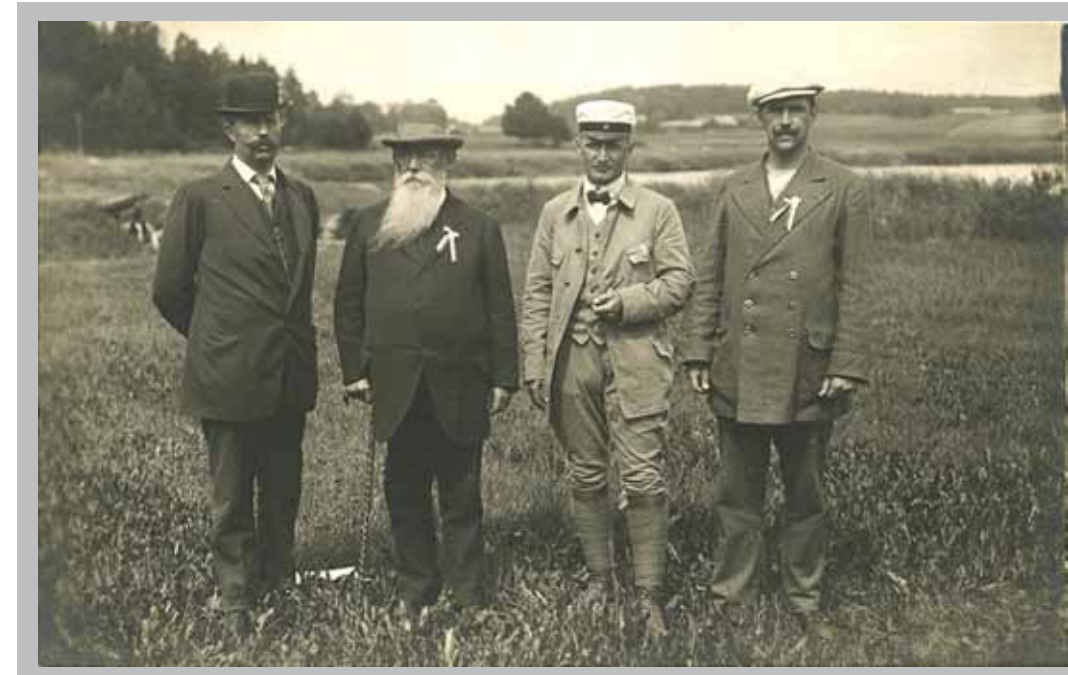
Skyttéveteranen Kamrer Swahn. (43)

Det svenska laget, som vann 1:a pris i pistolskjutning (39)
Gustaf Boivie (1864–1951), Johan Hübner von Holst (1881–1945),
Eric Carlberg (1880–1963), Vilhelm Carlberg (1880–1970).

Mest framgångsrik av de svenska skyttarna var Vilhelm Carlberg. Han kom etta i inte mindre än tre deltävlingar.

Wilhelm deltog i OS 1906, 1908, 1912 och 1924. Samma sak blev det för tvillingbrodern Eric.

Sveriges lag, som öfverlägset vann hjortskjutningen (42)
Skyttarna är Per Olof Arvidsson (1864–1947), Oscar Swahn (1847–1927), Åke Lundeberg (1888–1939) och Alfred "Alf" Swahn (1879–1931), som var son till Oscar.

Några grenar var närmast främmande för svenskar och lockade få att försöka kvalificera sig till. I miniatyrgevär 50 meter använde sig en del av svenskarna vid uttagningarna av vanliga salongsgevär med öppna siktmedel.

Så skäggprydda Oscar Swahn deltog i hjortskytte i tre OS: 1908, 1912 och 1920. Totalt tog han under sin olympiska karriär 3 guld, 1 silver och 2 brons.

Svenske hjortskytten Oscar Swahn blev den dittills äldste OS-guldmedaljören (64 år, 257 dagar) genom lagguldet på löpande hjort.

Oscar Swahn är en legendarisk svensk idrottsman som tävlade i OS till det att han var drygt 72 år. Han var även uttagen till OS 1924 som 76-åring men tvingades lämna återbud på grund av sjukdom.

Sonen Alfred Swahn, blev ännu mer framgångsrik än fadern och tog mellan 1908 och 1924 totalt nio medaljer - 3 guld, 3 silver och 3 brons. Även hans medaljer kom i olika former av hjortskytte.

Vid Råsunda skjutbana. Kronprisen i samtal med skyttéveteranen Kamrer Swahn. (14)

Från skyttetävlingarna vid Kaknäs - vid lunchen (18)
Kaknäs på Gärdet var plats för flera av skyttetävlingarna och det blev tydligen en hel del samvaro.

7.5 Simning, simhopp, rodd

De flesta simtävlingar i Stockholm bedrevs i ”Stockholms stads bad- och siminrättning” i Norrström. Kallbadet kallades i folkmun ”Köhlars” och låg i närheten av Strömsborg.

Köhlars föll bort direkt då man skulle hitta en plats för OS-tävlingarna då banan bara var 33 1/3 meter lång. För tävlingar över 500 meter krävdes en 100-metersbana.

Man letade efter ett lämpligt ställe att simma i hela Stor-Stockholm. Bland förslagen fanns Saltsjöbaden, viken vid Lindarängen, Mälarstranden ovanför Marieberg och Råsundasjön. Bristfälliga kommunikationer var dock hinder för alla dessa.

Roddklubben 1912, andra pris i inriggad fyra (281)

I båten ingick Conrad Brunkman (1887–1925), Herman Dahlbäck (1891–1968), Ture Rosvall (1891–1977), William Bruhn-Möller (1887–1964) och Wilhelm (Wille) Wilkens (1893–1967)

Den 17–19 juli 1912 var det dags för roddtävlingarna och platsen var Djurgårdsbrunnsviken.

Starten ägde rum nedanför Villa Lida, cirka 200 meter väster om Djurgårdsbrunnskanalens mynning.

Målet var i jämnhöjd med Torstenssonsgatan/Junibacken, ungefär 300 meter väster om Djurgårdsbron.

Start för 100 m. fritt simsätt. (104)

Sverige hade med fyra simmare på 100 meter. Den ende som tog sig vidare från första omgången var Robert Andersson, men han blev utslagen i omgång två.

Möjligheterna att få en stor publik till tävlingarna avgjorde till Djurgårdsbrunnsvikens fördel. Spåravnarna gick till Djurgårdsbron och därifrån var det bara en kort promenad.

Platsen hade dock en nackdel, den kunde inte användas efter OS då området skulle exploateras. Det fick alltså bli en tillfällig lösning.

Starten för damernas lagkappsimning 400 m. (221)

Detta kort och det till höger har samma nummer. Det är från samma final och Granbergs hade två fotografier på plats.

En vy af den Olympiska roddbanan. (274)

Starter var den välkände skådespelaren Axel Hultman, som för övrigt var den förste inofficielle svenske mästaren i simning.

Längs strandvägen var tillfälliga läktare resta.

Gulden i rodd gick till Storbritannien (2), Tyskland och Danmark.

Starten för damernas lagkappsimning 400 m. (221)

Endast fyra lag deltog i lagkappen för damer och det blev final direkt. Storbritannien vann i överlägsen stil med Tyskland som tvåa, Österrike som trea och Sverige som fyra.

En vattenpolomatch. (138)

Det var sex lag i vattenpoloturneringen och Sverige blev tvåa efter segrande Storbritannien, vilket var en fin framgång.

Greta Johansson (1895-1978) was the great hope the Queen at the 1912 Olympics. She won gold in the high jump (10 meters) and was also Sweden's first female Olympic gold medalist.

Towards the end of her life she wrote in a letter about her in the summers 1902-1912 trained and learned swimming and diving. It was done by "trial and error" because the female athletes did not have a coach to help.

1913, she earned a living as a teacher of swimming and diving, and then lost its amateur status. She ended thus his active career.

She emigrated to the U.S. in 1913 and married there with professional diver and coach Ernst Brandsten. Together the pair was an active part of the evolution of diving in the USA.

K. Adlerz, Hj. Johansson and J. Jansson, victorious in straight trampoline jump (197)
Triple Victory for Sweden: Erik "Flea" Adlerz (1892-1975), Hjalmar Johansson (1875-1957), Jamie (John) Jansson (1892-1943)

Vera Thulin (217)

Vera Thulin (1893-1974) participated in swimming, where she was unplaced in the 100m free with 1.44.0.

Adlerz, 1: st prize in trampoline jumping (223)

Erik "Flea" Adlerz (1892-1975) was a successful diver with two Olympic gold medals in Stockholm.

Hjalmar Johansson in straight jump (88)

Hjalmar Johansson (1875-1957) took silver in straight jumps and did not up to little sister Greta's gold.

Greta Johansson, winning run in the women's straight jump (202)

Margareta (Greta) Johanson (1895-1978) became the first woman to win an Olympic gold medal for Sweden.

7.6 Segling

Seglingarna förlades till Nynäshamn. I Nynäshamn arrenderades området norr om klubbhuset och inhägnades, större permanent brygga anlades, den fasta bryggan förlängdes provisoriskt med mera. Nynäshamn var en utmärkt vald plats. Kommunikationerna med Stockholm var utomordentliga då järnvägslinjen Nynäsbanan stått klar 1901. Nynäshamn var ett växande samhälle som blev köping året före OS.

Nynäshamn. Vy från Oscarsutsigten

Tryckning: Ljustryck, import. **Foto:** R. Matz.

En vy skickad 1910. Två år senare var det OS-seglingar en bit ut från viken.

PARTI VID NYNÄSHAMN.

Tryckning: Ljustryck C N:s Lj., Sthlm

Nynäsbanan kom 1901 och den gick nästan rakt ut i vattnet där det elva år senare blev OS-tävlingar i segling.

Wanda, Sverige (304)

Samtidigt med OS-seglingarna i Nynäshamn anordnades en internationell regatta med 120 deltagare från flera länder. Det var även en inomskärsseglingen till Sandhamn. En av båtarna var svenska Wanda som dock inte tävlade i OS men hamnade ändå på detta OS-kort.

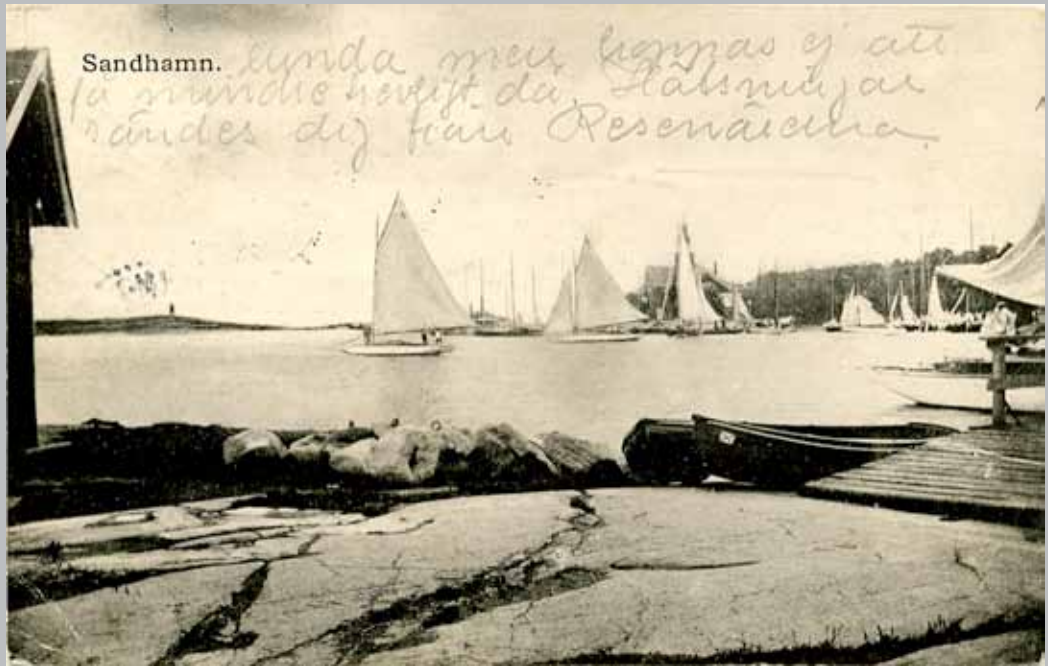
Nynäshamn, Kungl. Segelsällskapets Klubbhus

Tryckning: Ljustryck. **Förlag:** Svenska Litografiska AB, Stockholm

Ett kort från tiden för OS från den byggnad med område som togs i anspråk.

Det var stor nordisk dominans i seglingarna med följande medaljfördelning och poäng

	Guld	Silver	Brons	Poäng
Sverige	1	2	1	8
Norge	2	-	-	6
Finland	-	1	2	4
Frankrike	1	-	-	3
Danmark	-	1	-	2
Ryssland	-	-	1	1

Sandhamn. Vykortet är skrivet i OS-månaden juli i Sandhamn och då var det liv och rörelse här.

Tryckning: Ljustryck. **Förlag:** N.E. Andersson.

Sandhamn. Tryckning: Ljustryck. **Förlag:** Axel Eliassons Konstförlag, Stockholm. Import Sandhamn ungefär vid tiden för OS 1912.

”Sans Atout”, Sverige (293)

Svenskt silver i 8-meter för rorsman Bengt Heyman (1883–1942), Alvar Thiel (1893–1973), Herbert Westermark (1891–1981), brodern Nils Westermark (1892–1980), Eric Sandberg (1884–1966) och Harald Wallin (1887–1946).

”Nina” Sverige (298)

Nina var ingen svensk båt utan det var finnar som tävlade framgångsrikt – silvermedalj.

”Erna-Signe”, Sverige (314)

Silver i 12-metersklassen för Dick Bergström (1886–1952), rorsman Hugo Clason (1865–1935), Folke Johnson (1887–1962), Kurt Bergström (1891–1955), Iwan Lamby (1885–1970), Erik Lindqvist (1886–1934), Per Bergman (1886–1950), Nils Persson (1879–1941), Sigurd Kander (1890–1980), Hugo Sällström (1870–1951) och Carl Leopold Hellström (1864–1962).

”Kitty”, Sverige (305)

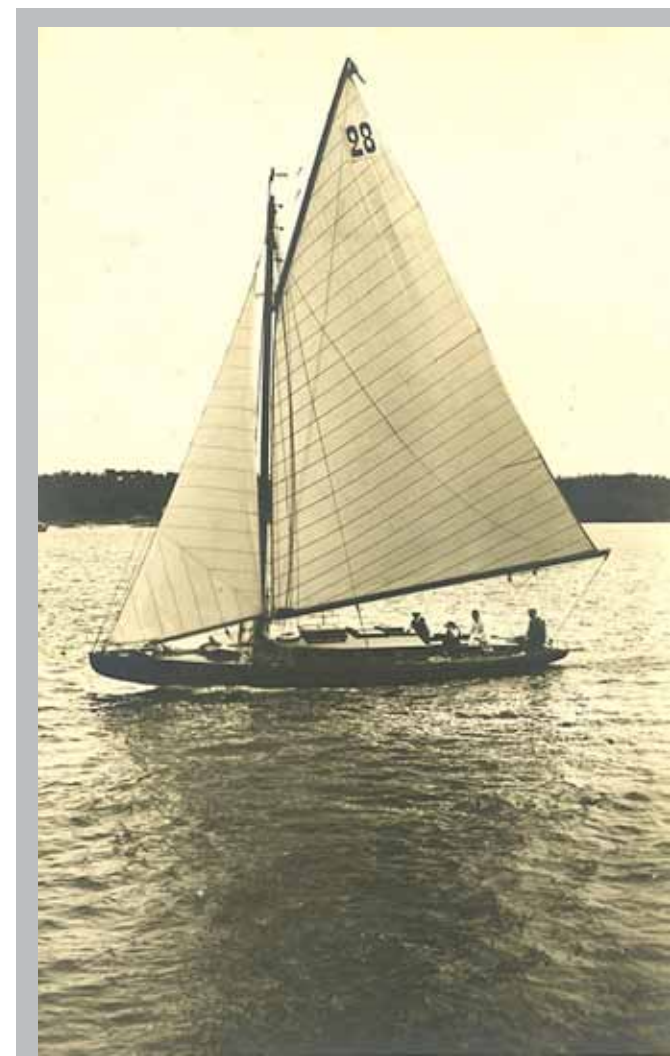
Guld i 10-meter för Filip Ericsson (1882–1951), rorsmannen Carl Leopold Hellström (1864–1962), Humbert Lundén (1882–1961), Herman Nyberg (1880–1968), Paul Isberg (1882–1955) Harry Rosenswärd (1882–1955), Erik Wallerius (1878–1967) och Harald Wallin (1887–1946)

På västkusten propagerade man för att seglingsdelen av OS skulle förläggas till trakten av Göteborg, men det blev inget med det. Det blev vatten kring Nynäshamn inte långt från Stockholm.

”Bohème”, Sverige (319)

Denna bild är tagen under de internationella kappseglingar KSSS arrangerade utanför Sandhamn i omedelbar anslutning till OS-seglingarna utanför Nynäshamn i juli 1912. Dessa internationella seglingar betecknas i KSSS seglingsprotokoll som ”olympiska”, trots att de inte var det. Det var alltså ingen båt i själva OS trots att det är ett ”OS-kort”.

”Tyr”, Sverige (312)

Tyr deltog i de internationella kappseglingarna i Nynäshamn och Sandhamn men inte i själva OS.

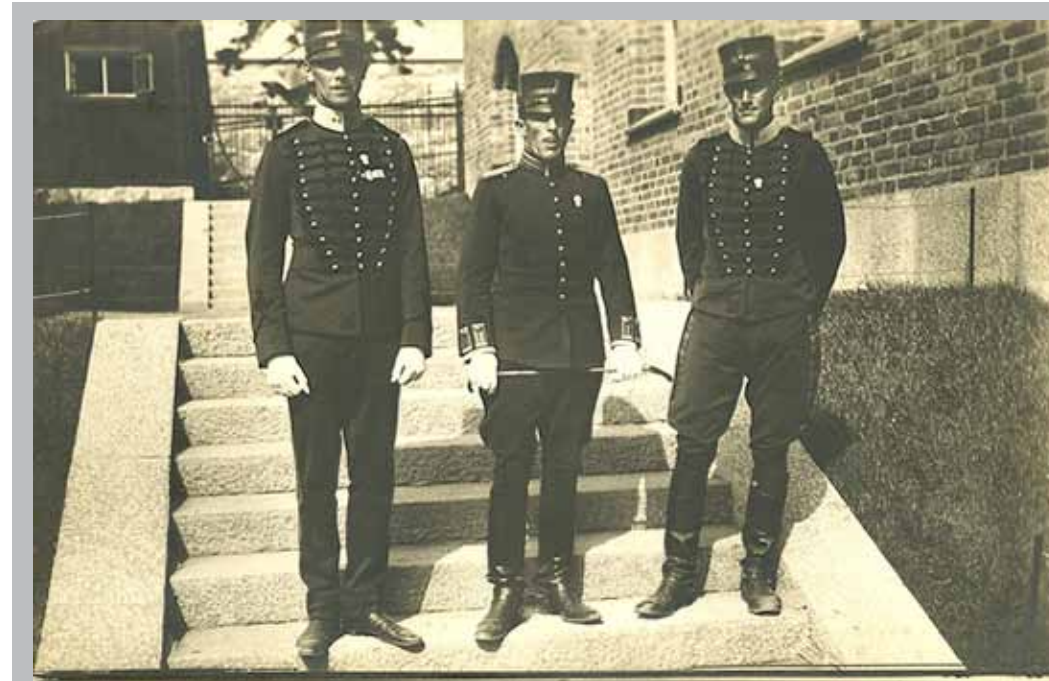
Konung Gustaf anländer till Lawn Tennisplatsen (34)
Gustaf V var en av de allra första aktiva tennisspelarna i Sverige. Han blev bekant med spelet när han besökte England och Skottland 1879.

Lewis, vinnaren av "Mälaren rundt" vid målet. (107)
Vid målet kunde man se två funktionärer, bland annat en i militäruniform.

7.7 Cykel, modern femkamp och tennis

Cykel genomfördes som Mälaren runt. Bäste svensk blev sju. I lagtävlingen blev det guld. I den helt nykomponerade grenen modern femkamp dominerade Sveriges stort med de fyra främsta platserna. Det blev guld, silver respektive brons till Gösta Malcolm Lilliehöök (1884–1974), Karl Gösta Åsbrink (1881–1966) och Georg de Laval (1883–1970). Tennisturneringen inomhus avgjordes i början av maj medan utomhusturneringen startade 26 juni för att vara helt färdigspelad dagen före OS-invigningen. I tennis tog Sverige två silver och ett brons.

G.M. Lilliehöök, K.G. Åsbrink och D. de Laval, som vunno den moderna femkampen (162)
Det var fyra svenskar i topp. Amerikanen Patton – den under andra världskriget så kände pansargeneralen – blev femma följd närmast av ytterligare två svenskar.

STOCKHOLM: TENNISPAVILJONGEN VID STUREVÄGEN.

Tryck: Ljustryck C N:s Lj., Sthlm

1896 invigdes tennispaviljongen vilken monterades ned 1910 för att ge plats åt Stadion. Året därpå öppnades den åter efter att ha flyttats till Fiskartorpsvägen 20.

Från Lawn Tennis tävlingarna. S. Fick, Sweden (25)

Sigrig Fick (1887–1979) är en av Sveriges mest framgångsrika tennisspelare med totalt 56 SM-titlar. I OS 1912 tog hon silver i mixed dubbel utomhus och brons i mixed dubbel inomhus.

Från Lawn Tennis tävlingarna. Mlle Broquedis, France.
Mrs S. Fick, Sweden (24)

I utomhusturneringen tog fransyskan guld och svenskan silver.

7.8 Fotboll, brottning och övriga sporter

Fotbollen spelades från den 29 juni till 5 juli med spel på Östermalms IP, Tranebergs IP och Råsunda IP.

Av övriga idrotter kan nämnas brottning i Stadion, fäktning i tennishallen och flera uppvisningssporter som exempelvis isländsk glima.

Det var även tävling utanför OS i bergsbestigning, jakt och konst.

Sveriges fotbollslag (13)

Sverige förlorade i åttondelsfinalen efter förlängning med 3–4 mot Holland och i tröstturneringen med 0–1 mot Italien.

Svensk fotboll var ganska stark ändå detta år 1912 då Djurgårdens IF tog sitt första SM-guld efter finalseger över Örgrytes IS (0–0 på Stadion, 2–2 Valhalla och 3–1 i andra omspelsmatchen på Råsunda. Fem av spelarna i OS-laget kom från just Djurgårdens IF.

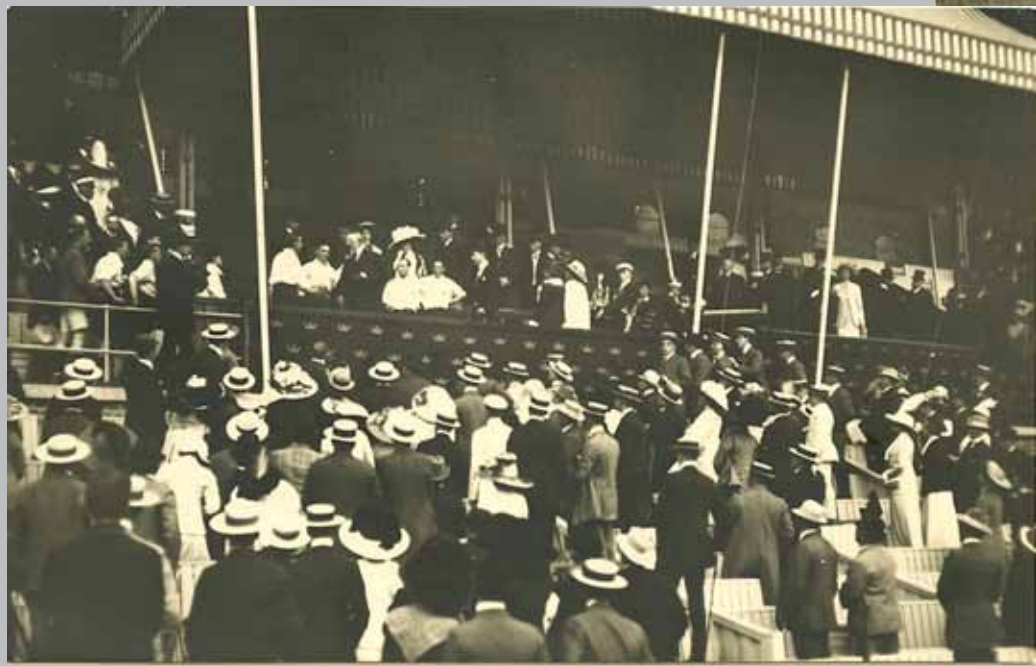

Från fotbollsmatchen, Tyskland–Österrike (20)

Gruppspelsmatchen spelades på Råsunda och tyskarna var på väg att överraska, ledde i halvtid med 1–0.

I pausen samtalade kronpris Gustaf Adolf med båda lagen. Man kan undra vad han sa för andra halvlek vanns av Österrike med 5–0 och totalt 5–1.

OS finalen spelades mellan England - Danmark med resultatet 4–2.

Konung Gustaf öfverlämnar första pris till Englands fotbollslag. (54)
Engelsmännen var världens bästa fotbollsnation och vann inte oväntat OS.

De tio främsta länderna i medaljligan i OS

	Guld	Silver	Brons	Poäng
Sverige	24	24	16	136
USA	23	18	19	124
Storbritannien	10	15	16	76
Finland	9	8	9	52
Tyskland	5	13	6	47
Frankrike	7	4	3	32
Danmark	1	6	4	19
Norge	4	1	3	19
Sydafrika	4	2	-	16
Ungern	3	2	3	16

Brottning (63)

Brottningen genomfördes på Stadion. Finland blev bästa nation med sju medaljer mot fyra för tvåan Sverige. Fyra länder tog en medalj var.

Isländsk glima. (213)

Det var flera uppvisningssporter under OS: gotländska lekar, isländsk glima och bäsboll (baseboll).

8. OS i Stockholm – 24 guld och sedan...

Solskensolympiaden 1912 var över – det hade varit mycket varmt i juli – och det var dags att blicka mot 1916 i Berlin, som dock fick ställas in på grund av första världskriget.

Efter OS blev det skandal med Jim Thorpe som miste sina guld då han blev klassad som proffs. Det blev först postumt som han tilldelades sina guld igen. 1956 fick Sverige en del av ett OS då Australien inte kunde arrangera hästtävlingarna. Därför blev det Ryttnar-OS på Stadion.

I mitten av 1980-talet väcktes frågan om ett olympiskt spel i Stockholm. Den 14 augusti 1996 sökte Sverige spelen åtta år senare, men den 5 september 1997 bestämdes att Aten skulle arrangera spelen 2004.

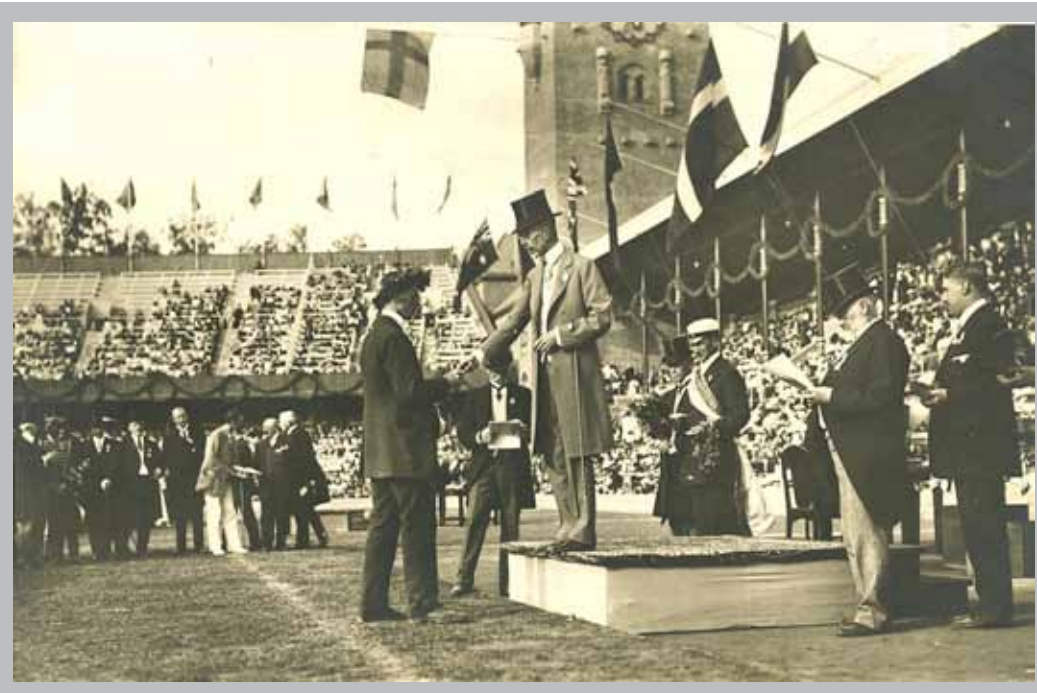
Kanske var det sista gången Stockholm sökte spelen...

Tre andra svenska städer har ansökt om Vinter-OS: Göteborg 1984, Falun 1988 och 1992 samt Östersund 1994, 1998 och 2002.

Vi får nöja oss med att under hela 2012 firas 100-årsjubileet av Stadion och OS i Stockholm 1912. Det blev drygt 100 olika idrotts- och kulturevenemang i och runt Stockholm. Start skedde den 6 januari med isfestival på Östermalms IP. Solskensveckan och Stadionfesten i början av juni var andra höjdpunkter.

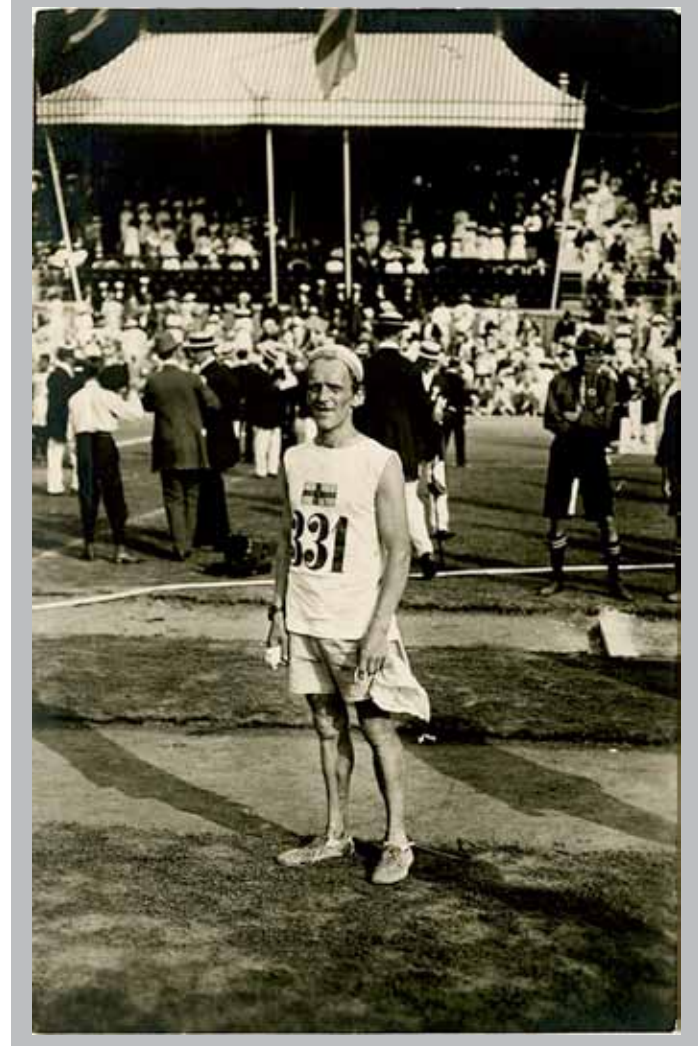
De tre svenska flaggorna i topp på en gång (176)
Svensk dominans och Sverige tog flest medaljer av alla länder.

G. Lindblom mottager sitt 1:sta pris (230)
Gustaf "Topsy" Lindblom (1891–1960) vann tresteg och fick ta emot guldmedaljen av kungen. Noterbart är att kungen stod högst, helt naturligt för hur samhället var för 100 år sedan. Kungen var högst i rang.

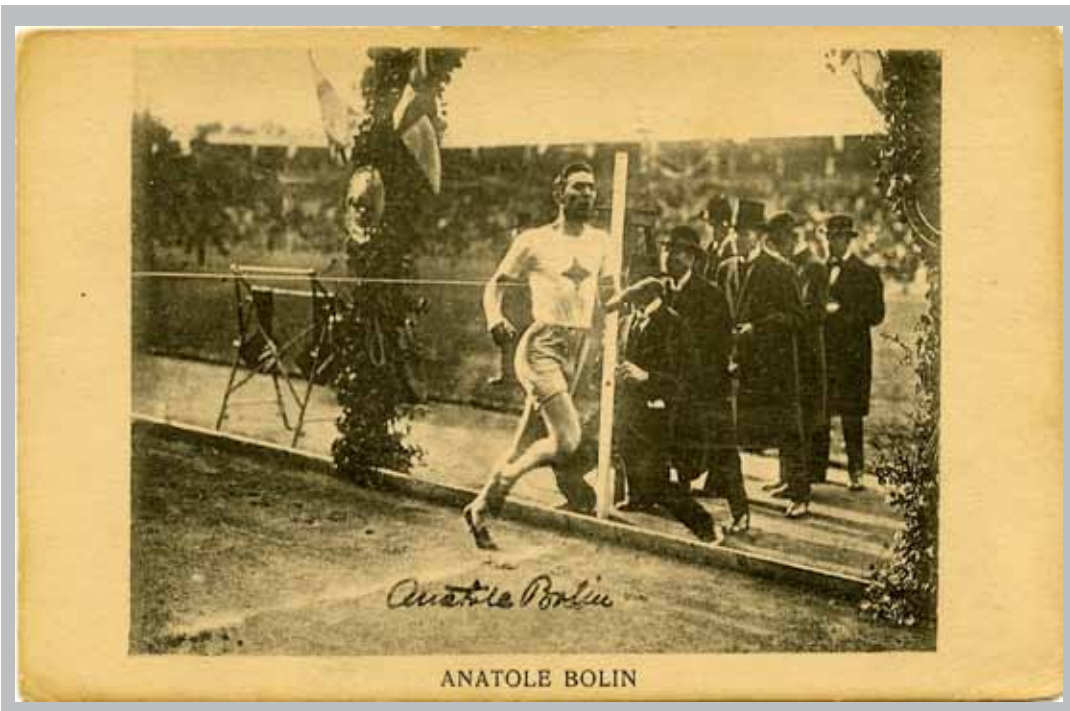
J. Thorpe, segraren i fem- och tiokamp (238)
Han ansågs vara spelens störste idrottsman och ändå diskades han.

Sigge Jakobsson, bäste européen i Marathonloppet. (210)
Sigge blev sexa och det var en stor misräkning för många. Då som nu ställdes det stora krav på de svenska deltagarna.

C. Lomberg och H. Wieslander, tredje och andre i tiokampen (234)
Smålänningen Hugo Wieslander (1889–1976) tog guld vid olympiska sommarspelen 1912 i tiokamp efter att Jim Thorpe diskvalificerats för att han brutit mot amatörreglerna. År 1982 återinsattes Thorpe som delad guldmedaljör tillsammans med Wieslander av Internationella Olympiska Kommittén.
Charles Lomberg (1886–1966) hade en riktig stor framgång och det var just OS 1912.

ANATOLE BOLIN

Anatole "Tolly" Bolin innehade världsrekordet på 1.000 meter 1918–1922. Vid OS 1920 tävlade han på 400 meter och 800 meter, dock utan att nå någon final.

1916 skulle det ha blivit OS i Berlin men första världskriget stoppade det.

Sverige kom aldrig med i kriget och även om det blev problem med mat och förnödenheter klarade sig Sverige bra.

De svenska idrottsmännen kunde till och med träna och tävla. Det blev till och med ett eget "olympiska spel" 1916 kallat Svenska spelen.

Den gren som undan för undan växte sig starkast var den fria idrotten men också fotboll.

Sverige kom väl förberett till OS 1920 och det blev ungefär samma sak till OS 1948 i London eftersom Sverige även hamnade utanför andra världskriget.

HANS JAGENBURG

Höjdhopparen från Kinnarumma blev vid OS 1920 nia i höjd med 180.

RUNAR ÖHMAN

Runar var ett hopp inför OS 1920 men han verkar ha slutat 1918. Han tog tio SM-guld åren 1914–1918 på långa löpdistanser.

C.J. LIND

Carl-Johan "Massa" Lind (1883–1965) var en svensk kastare från IF Göta i Karlstad som deltog i OS 1912, 1920, 1924 och 1928. Han tog två medaljer 1920: silver i slägg och brons i vikt kastning.

Alla 5 korten

Korten är utgivna på ett förlag som en svensk friidrottstränaren vid OS 1912 hade startat. Det var alltså Ernie Hjertberg som hade ett företag i Göteborg.

Tryck: Ljustryck

Förlag: International Novelty

W.PETTERSSON

William Petersson Björneman (1895–1965) var en svensk sprinter och längdhoppare från Kalmar IS. Han slog igenom 1920 med OS-guld och ingick i det svenska bronslaget på 4x100 meter. Han vann fem SM-guld i längdhopp: 1918–1920 samt 1924. Hans svenska rekord på 7,39 stod sig till 1927.

Jacob Westberg, Svenska Spelen 1916. Tryck: Ljustryck
Jacob Westberg (1885–1978) från Södermalms IK i Stockholm kom 22:a på maraton vid OS 1912. Han blev svensk mästare 1915 och vann Svenska Spelen 1916. Han nådde dock inte OS 1920.

Institut Olympique de Lausanne – Session 1917.
Tryck: Boktryck. R.E. Chapallaz fils, Lausanne. Om några svenskar deltog har vi inte lyckats utröna

1916 var det dags för Svenska Spelen – som arrangerades just för att OS hade ställts in. Man kan också notera att den olympiska rörelsen trots kriget växte sig starkare. Schweiz med Lausanne började blir medelpunkten för den olympiska rörelsen.

1920 blev det OS och den svenska framgångsvågen från 1912 fortsatte i Antwerpen. Sverige blev näst bästa nation efter USA med 19 guld, 20 silver och 25 brons.

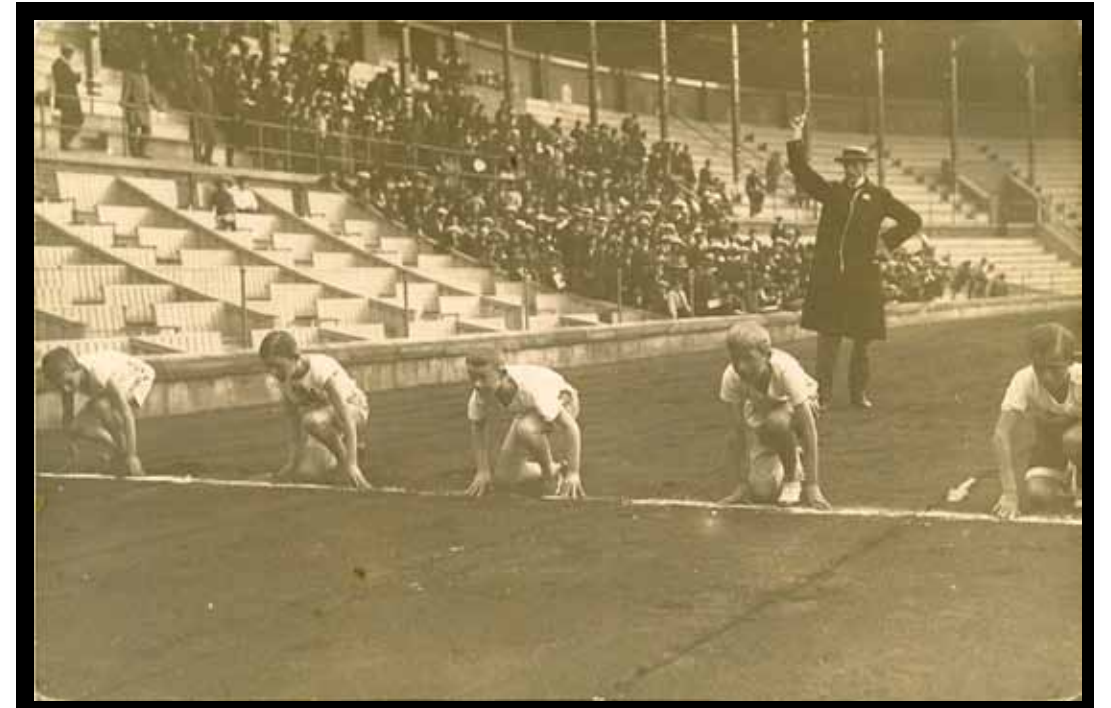
Framgångarna fortsatte i kommande OS om än inte i den storleksordningen som tidigare. Sammantaget kan man dock säga: OS 1912 har betytt oerhört mycket för svensk idrott på alla nivåer.

7:e Olympiade - Anvers 1920. Defiles des athletes (Suede)
Tryck: Ljustryck
Den svenska OS-truppen vid OS efter Stockholm, alltså i Antwerpen.

Junior-DM i Skåne 1922.
Tryck: Ljustryck.
Nya stjärnor kom fram och kanske hade denne mästare blivit inspirerad av OS 1912.

Stadion. Tryckning: Ljustryck. Ett kort på ungdomstävlingar på Stadion, poststämplat 23.9.1913. Stadion och OS kom att betyda mycket för svensk idrott.

Fotboll. Tryck: Ljustryck. **Foto:** Th. Modin, Stockholm
Ragnar Wicksell i Djurgården vinner lottdragningen i SM-finalen mot AIK den 11/11 1917. "Ragge" deltog både i OS 1912 och 1920 medan AIK:s kapten "Knutte" Nilsson aldrig blev OS-spelare. Djurgården vann matchen på Stadion med 3–1.